

Конгрес Українських Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua Листопад 2016 року № 11 (642)

ДЕНЬ ГІДНОСТІ І СВОБОДИ

ЗАЯВА
Конгресу Українських Націоналістів

21 листопада ми, українці, в усьому світі відзначаємо народжену з глибини віковічних прагнень українського народу, одну із найзнаковіших, величних, піднесених та одночасно глибоко трагічних подій новітньої історії Української Держави – День Гідності та Свободи.

«Куди йдеш дитино посеред ночі?» – запитав батько в дочки, 18-річної студентки Могилянки, яка виходила з дому о другій годині в ніч 21 листопада 2013 року. «Іду Україну рятувати!!!...» І свідченням є те, що відбувалася ця подія насвітанку великого християнського свята – Собору Архистратига Михаїла, воєначальника Небесних сил та покровителя Києва.

Так, українська нація вийшла на Майдан Гідності, бо палко прагнула жити в правовій європейській цивілізованій державі. Жити в Україні, без всеохоплюючої корупції та системного пограбування бюджету – народної державної каси, в Україні без кримінально-олігархічних кланів та злодійкуватих, лицемірних політиків, продажних прокурорів, міліцейських чинів та суддів, в Україні, в якій влада, делегована народом, дбає про інтереси та добробут громадян, суверенітет і розвиток держави. Однак, час, що проминув після Майдану Гідності, виявив провалля між цінностями мільйонів народного Майдану та політиків, які намагалися очолити народний протест. Метою переважної частини цих політиків було змусити кліку Януковича поділитися владою та частиною пирога – державного бюджету та власності.

Сьогодні Україна опинилася на зламі, заплативши та продовжуючи платити за свою свободу та незалежність величезну ціну: покаліченим українським студентством 30 листопада, життями Героїв Небесної Сотні, десятками тисяч убитих та поранених українських добровольців, військовиків, волонтерів та простих мирних жителів, мільйонами біженців через збройну агресію Росії в Криму та на Донбасі.

З кожним днем посилюється протистояння цінностей та цілей нації, громадянського суспільства із «цінностями» більшості представників влади. Ми усвідомлюємо, що новий Майдан може нести небезпеку для української державності. Але ми не матимемо вибору, якщо діючі владноможці не знайдуть в собі сили виконувати волю суверена влади – народу та притягнути нарешті до відповідальності грабіжників та казнокрадів, які походженням із кланів Кучми-Януковича та які в умовах війни продовжують обкрадати народ і державу, систематично зраджувати національні інтереси, а дехто – відкрито працювати на ворога.

Величезна відповідальність випала і нам, простим громадянам. Наша відповідальність – всіма доступними методами вичистити українську владу від морально звироднілих посадовців, депутатів, мерів, прокурорів, поліцейських, суддів та інших чиновників, вперто і послідовно змінювати духовні сутності та механізми функціонування інститутів державної системи. Інакше – ми втратимо державу, власну гідність, свободу та майбутнє наших дітей. Інакше – не переможемо агресора, не відновимо цілісність нашої держави.

Свобода, Гідність, Честь, Справедливість, Побратимство, Любов до Батьківщини та віра в Бога – ментальні домінанти, які народжують героїв, ведуть український народ через тисячоліття страждань і перемог, незліченних жертв та духовних злетів.

Герої не вмирають! А живі зобов'язані бути достойними Героїв, які поклали своє життя за свободу та незалежність України!

Слава Україні!

Героям Слава!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ЗАПАЛИ СВІЧКУ

ГОЛОДОМОР НЕ ЗЛАМАВ

До Дня пам'яті Голодомору цьогоріч згадуватимуть видатних діячів, які пережили геноцид. Пам'ятні заходи відбудуться по всій Україні та в 32 країнах світу.

Цього року національні пам'ятні заходи присвячені людям, які змогли реалізувати себе, попри травму пережитого у 1932–1933 роках. «Голодомор не зламав» – ані цих людей, ані наш народ.

Результатом Голодомору стали не лише понад сім мільйонів убитих та опустілі українські домівки, а й спустошені душі тих, хто пережив 1933-й. Людям боляче було гадати, якими б вони стали, якби не Голодомор, що назавжди поламав їхні життя.

24 листопада, 12.00. Український інститут національної пам'яті презентує проект «Незламні», що розповідає про 15 постатей, яких пережите в 1932–1933 роках не знищило ані фізично, ані духовно.

Місце: Національний музей «Меморіал жертв Голодомору» (Київ, вул. Лаврська, 3).

13.00. У Києві розпочнеться триденне засідання Платформи європейської пам'яті та сумління (Platform of European Memory and Conscience).

25 листопада, 14.00. Лекція Заступника Голови Українського інституту національної пам'яті Володимира Тиліщака на тему «1932–1933: як вбивали голодом Україну».

Місце: Міністерство охорони здоров'я України (вул. Грушевського, 7).

18.00. Презентація документального фільму «Окрадена Земля».

Режисер-постановник фільму, канадець українського походження Юрій Луговий.

Фільм базується на раніше невідомих архівних документах, спогадах свідків Голодомору, в тому числі – із прикордоння з Росією.

Місце: Український дім (вул. Хрещатик, 2).

Національні пам'ятні заходи відбудуться в суботу 26 листопада.

О 14:30 вшанування біля Національного меморіалу жертв Голодомору у Києві (вул. Лаврська, 3) за участі свідків Голодомору, Президента України Петра Порошенка, очільників українських церков, Прем'єр-міністра та Голови Верховної Ради, представників дипломатичних установ, громадськості.

О 16:00 – загальнонаціональна хвилина мовчання та акція «Запали свічку пам'яті».

17:30–19:00 – Благодійно-просвітницька акція «Свічка пам'яті».

Місце: Національний палац мистецтв «Україна» (вул. Велика Васильківська, 103).

…Запали свічку пам'яті.

БУДЕРАЖ – БАТЬКІВЩИНА АБН

73 роки тому, на Рівненщині, в селі Будераж, з ініціативи ОУН відбулася Перша конференція поневолених народів. Вона заклала основи Антибільшовицького Блоку Народів, Конгрес якого відбувся понад сорок років тому – 16 квітня 1946 року в Мюнхені під гаслом справедливості та гуманізму «Свобода народам – свобода людині!». 1991 року діяльність АБН перенесено в Україну.

Третього грудня 2016 року в селі Будераж відбудеться науково-практична конференція «АБН, як передумова створення єдиного фронту проти кремлівської агресії», яку проводять Здолбунівська райдержадміністрація, НУ «Острозька академія» та Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка С.Дем'янчука.

(Читайте стор. 5.)

«НАЦІЯ І ДЕРЖАВА»: БУДЬТЕ МОЇМ ЧИТАЧЕМ!

Дорогі друзі!

Нам не хочеться розлучатися з Вами… Та рік завершується, а разом із ним – навіть раніше – і передплата на газету «Нація і Держава» на 2017 рік.

Як і вся країна, ми переживаємо не найкращі часи. Усі, хто причетний до видання газети, працюють на волонтерських засадах. Але є ще такі статті витрат, на які доброчинність не поширюється. Приміром друк газети, пошта, оренда приміщення чи відрядження, яких ми не можемо собі дозволити.

Фінансової підтримки ми вже давно не отримуємо. Багатії та олігархи, як Ви знаєте, аж ніяк не роблять ставку ні на Націю, ні на її Державу. Втім, ми не розраховуємо на людей, у яких інші, ніж у нас, цінності. Як і не змогли б піти на співпрацю з тими, хто нав'язував би нам свою волю чи схиляв до компромісів із совістю. Хто читав «Націю і Державу», той знає: ми пишемо правду.

Тож уповаємо лише на тих, хто поділяє наші ідеали, для кого найвища моральна цінність – свобода і найдорожчий скарб – Україна. Звертаючись до таких українців, «Нація і Держава» каже: будьте моїми читачами у 2017 році!

Ми Вас не зрадимо…

З повагою,
Марія БАЗЕЛЮК,
Головний редактор «Нації і Держави»

НОВИНИ. ПОДІЇ. ФАКТИ

Канадський генерал відвідав рідне село

Командувач Сухопутними військами Канади генерал-лейтенант Пол Винник під час візиту до України відвідав село Поздимир на Львівщині, звідки походять його предки.

«Був радий відвідати міста Поздимир та Радзванці, де жили мої предки. Дякую Вам», – написав Винник.

Своєю чергою посол Канади в Україні Роман Ващук додав, що директор сільської школи у Поздимирі передав Винникові кілька документів із історії його родини.

Окрім візиту до рідного села, генерал також зустрівся із начальником Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Павлом Ткачуком та канадськими військовослужбовцями, які проходять службу в Україні у рамках тренувальної місії UNIFIER.

Відомо, що до свого призначення на посаду командувача сухопутних військ, Пол Винник очолював воєнну розвідку Канади. За освітою він – військовий інженер, служить у ЗС Канади із 1981 року. У 2009-ому брав участь у війні в Афганістані в складі Багатонаціонального командування безпеки як помічник командувача, відповідального за формування афганського міністерства оборони та національної армії.

Призначення Винника стало найвищим досягненням українських канадців у Сухопутних військах Канади. Водночас, щонайменше три члени української громади отримували найстарше генеральське звання у канадських ВПС.

Турнір пам'яті «Небесної Сотні»

20 листопада 2016 року в Києві в спортивному залі Центру патріотичного виховання молоді «Єдність» відбувся дитячий турнір з настільного тенісу, присвячений третій річниці пам'яті загиблих героїв Небесної Сотні.

У змаганнях взяли участь 16 кращих тенісистів м. Вишгорода та Вишгородського району. Наші земляки виступали у двох вікових категоріях: а саме юнаки 2006–2007 року народження та 2004–2005 року народження. Змагання почались з виконання державного Гімну України та хвилини мовчання на честь загиблих героїв Майдану. Турнір пройшов по коловій системі. Кожна зустріч складалася з трьох сетів, до двох перемог одного з суперників. Найбільш вдало виступили наші наймолодші учасники. В поєдинках юнаків 2006–2007 року народження срібло виборов Максим В'ялий, бронзові нагороди дісталися Владиславу Железньову, а чемпіоном став киянин Данило Юрченко. Всі призери нагородженні медалями, дипломами, а всі учасники тенісними м'ячами та солодкими призами.

Поїздка на ці престижні змагання до столиці відбулася за підтримки голови Вишгородської районної ради Ростислава Кириченка, міського голови Олексія Момота та голови селянського фермерського господарства «Лан» Валентина Титаренка.

Валерій СИДОРЧУК,
тренер

ОФІЦІЙНО

ЗАЯВА

Конгресу Українських Націоналістів щодо завершення першого етапу е-декларування в України

Завершення першого етапу е-декларування українських депутатів та чиновників викликало в суспільстві шок, співставний хіба що із станом після Чорнобильської катастрофи, та занурило громадянський загал у стан фрустрації. Суспільство зіштовхнулося із лицемірством, цинізмом, жлобством, хворобливою жадобою до накопичування та кічу в середовищі т.з. політичної, державно-службової, прокурорсько-поліцейської та суддівської «еліт», пізнало ницість її морально-етичного падіння.

«Колекції» квартир, земельних ділянок, будинків, автомобілів, годинників, картин, стародруків, монет, марок, вин, церква та мощі святих, тонни готівки переважно в іноземній валюті виявили провалля морального зубожіння «державно-політичної верхівки», особливо на тлі доведеної до жебрацького стану абсолютної більшості українських громадян, мужності та безкорисливості українських воїнів, добровольців, волонтерів, які воюють та вмирають за свободу та незалежність України на фронті.

Зберігання «нашими можновладцями» величезних грошових статків не на банківських рахунках, а у готівці в іноземній валюті завдало значної шкоди фінансово-економічній та банківській системі держави та її авторитету на міжнародній арені. Україна для них виявилася чужою, а народ лише інструментом особистого збагачення. Мало того, неймовірні багатства задекларували не лише високопосадовці та парламентарії. Готівковими мультиміліонерами виявилася значна частина рядових прокурорів, слідчих, суддів та інших чиновників.

Такий штиб валютного фінансово-готівкового життя переважно в іноземній валюті наших посадовців потребує не лише ретельної перевірки законності походження їхніх статків та сплати податків. Він не лише завдає непоправної шкоди всій фінансово-банківській системі держави, в геометричній прогресії поглиблює недовіру до української гривні та українських банків, підриває основоположні підвалини держави, а й розхитує фінансово-економічну систему України в часи війни. Хто інвестуватиме в Україну, якщо голова її Національного банку не довіряє банківській системі, яку сама контролює? Адже готівка, перебуваючи на рахунках в банках, а не на руках в чиновників, могла б всі ці роки працювати на українську економіку та поповнювати бюджет, сворювати нові виробництва та забезпечувати гідну роботу тисячам українців, які вимушені, щоб прогодувати своїх дітей, батракувати за кордоном.

Конгрес Українських Націоналістів вимагає:

1. Відповідальним органам вжити негайних заходів щодо перевірки протягом не довше шести місяців походження статків та сплату податків усіх без винятку е-декларантів першого етапу декларування та в разі виявлення незаконності походження доходів та несплати податків притягнути винних до відповідальності, передбаченої чинним законодавством.

2. Законом України зобов'язати усіх чиновників, депутатів усіх рівнів, прокурорів, поліцейських, суддів, інших держслужбовців та членів їхніх сімей, які підпадають під закон про е-декларування, зберігати заощаджені грошові кошти у сумі від 100 тис. грн виключно на рахунках державних українських банків, попередньо перевівши 80 відсотків коштів на приватних банківських рахунках у гривню.

Дуже влучно зазначив один із найвищих моральних авторитетів сучасної України та лідерів групи «1 грудня», Його Блаженство Любомир Гузар: «Джордж Вашингтон, коли за свою країну боровся, віддав все, що мав. Купував солдатам на ці гроші їжу, одяг. А у нас жебраки жебраків годують, одягають, гинуть за свою Батьківщину. А ці… Немає слів. Всю свою розкіш ці люди повинні негайно віддати солдатам, вдовам, дітям і біженцям. І на колінах перед ними стояти».

Сьогодні в руках громадян – виборців доленосна та відповідальна місія – вичистити українську владу від морально звироднілих посадовців, депутатів, мерів, прокурорів, поліцейських, суддів. Інакше ми втратимо державу, власну гідність і майбутнє своїх дітей. Інакше не переможемо агресора, не відновимо цілісність нашої держави.

Злодійкуватий депутат та службовець може стати лише патріотом власної кишені, а не народу та держави. Тож для них назавжди має бути закритий шлях до влади. Тепер справа – за громадянами, за виборцями.

Нацією та Державою, як і честю та гідністю не торгують!

Слава Україні!

Героям Слава!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ЗА ПРАВА НАЦІЇ

КОНГРЕС – НА ЗАХИСТІ РІДНОЇ МОВИ

У столиці, 17 листопада 2016 року, під будівлею Конституційного Суду України, зібрались представники національно-патріотичних сил та небайдужі громадяни, щоб підтримати подання народних депутатів ВР про скасування сумнозвісного закону Ківалова-Колесніченка («Ка-Ка»).

Крім державних і прапорів Конгресу Українських Націоналістів, на заході майоріли прапори ВО «Свобода» та Української партії. У пікеті взяли участь і народні депутати ВР попередніх скликань, представники УНСО, Просвітницького центру національного відродження імені Євгена Чикаленка, Руху захисту української мови, а також звичайні свідомі кияни, волонтери та представники ЗМІ.

Нагадаємо, що 17 листопада 2016 року в КСУ розпочалося пленарне засідання із розгляду подання про визнання неконституційним «мовного» закону Ківалова-Колесніченка.

Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь, який прийшов на акцію разом з активістами партії, у своєму виступі наголосив: «У ці важкі, темні часи для України наша мова є не лише ідентифікатором української нації. Вона також чудово показує, хто є хто на сьогоднішній день при владі в нашій державі, і чи взагалі можна назвати таку владу українською.

Зараз вже зрозуміло всім, що закон «Ківалова-Колесніченка» – це один із найвразливіших для України як держави елемент гібридної війни Кремля, що давно і підступно ведеться проти українського народу на всіх фронтах. І так само, як так зване АТО на Сході давно має бути названо війною, так само і цей антиукраїнськїй за своєю суттю та прийнятий з численними порушеннями Конституції України «закон Ка-Ка» має бути давно скасовано. Без варіантів!»

Крім виступів політиків та громадських діячів, які розповідали про обставини прийняття сумнозвісного закону, тривалу боротьбу за його скасування та про зухвале порушення Конституції і, відповідно, прав усіх українців, виступили й звичайні громадяни.

Зокрема, пані Ганна Романюк, що зараз відстоює своє право на обслуговування українською мовою у відомій мережі фітнес клубів «Спорт Лайф» (Sport Life), де проігнорували її прохання та законне право обслуговуватись українською, а натомість продовжили користуватись виключно мовою країни-агресора. Усіх небайдужих вона запросила на засідання Апеляційного суду м. Києва, що відбудеться 22 грудня цього року, на якому розглядатиметься судовий позов на захист мовних прав громадянки України Ганни Романюк.

Всі присутні на заході висловили впевненість, що антиукраїнський закон «Ка-Ка» має бути скасовано якнайшвидше, адже зухвале порушення ним ст. 10 Конституції очевидне для кожного українця.

Захистимо наші права і мову!

Прес-служба КУН
Фото Аліни Василенко

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(097) 371-12-71
Дніпро	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кам'янське	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Кропивницький	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(050)-132-00-42
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Небилович Микола	(096) 924-79-83
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

ПАМ'ЯТІ МУЖНІХ ЗВИТЯЖЦІВ

20 листопада 2016 року виповнилося 95 років з часу героїчного вчинку 359 українських вояків Волинської похідної групи армії Української Народної Республіки (УНР), які, потрапивши у ворожий полон, відмовились перейти на службу до Червоної армії і були розстріляні окупантами у селі Базар (нині Народицького району Житомирської області).

Виступає голова СОУ, генерал-лейтенант Олександр СКИПАЛЬСЬКИЙ

…Серед людських городів у Базарі були дві занедбані могили, порослі бур'янами. Одна метрів 60, друга – метрів 40. В одній, кажуть, розстріляні, а в другій померлі поранені. Полонених, у тому числі й поранених, тримали в церкві с. Малі Миньки, 18 листопада їх відконвоювали до містечка Базар, зачинили в церкві та двох синагогах.

21 листопада 1921 року 359 полонених, у тому числі й поранених, котовці вивели за село, зачитали постанову «п'ятірки» про розстріл їх як «ворогів народу». Перед розстрілом один з старшин подав команду «струнко» та всі заспівали національний гімн «Ще не вмерла Україна!». Під звуки національного гімну гинули наші герої. Прикметно, що наказ про розстріл підписано вже після здійснення вироку, продиктованого єдиною лише «революционной совестью». Серед московских окупантів, які заднім числом підписали вирок, не було жодного українця!

У 1941 році, за німецької окупації, українські націоналісти-мельниківці (ОУНм) організували тут велелюдне відзначення 20-ї річниці Базарської трагедії. Керував ним Олег Кандиба-Ольжич, закатований пізніше в німецькому концтаборі Закзенхаузен. Знову пролунав у Базарі гімн «Ще не вмерла Україна...», засвідчуючи волю народу змагатися за свою незалежність. Було воздвигнуто й освячено дерев'яний хрест. Німці в цьому вшануванні побачили загрозу їхній владі. Гестапівські агенти почали арештовувати учасників подій у Базарі, в довколишніх селах, потім у Коростені, Радомишлі, Житомирі. Більшість утримували в Радомишльській тюрмі та в Житомирській тюрмі на вулиці Пушкінській. На початку грудня на Мальованці в Житомирі їх почали розстрілювати. За тодішніми підрахунками, на Житомирщині було заарештовано і розстріляно 721 особу.

Світлу пам'ять героїв Базару вже наприкінці радянської окупації розпочали офіційно вшанувати лише через 50 років – з осені 1991 року. Житомирські організації УРП, СНУМу та РУХу встановили на могилі хрести і таблицю з іменами всіх 359 героїв, вони були освячені 17 листопада в присутності кількох сотень людей – місцевих і прибулих з усієї України. Страчених під Базаром за поданням СБУ реабілітовано Генеральною прокуратурою України.

У 2000 році українськими ветеранами визвольних змагань з Об'єднання бувших вояків Українців у Великій Британії, Українською Автокефальною Православною Церквою Великобританії та членами Спілки офіцерів України у селі Базар Народицького району, Житомирської області на братській могилі розстріляних Героїв було побудовано величний Меморіал пам'яті Героїв Базару з іменами полеглих воїнів. Робота – житомирського скульптора Олександра Бориса. У жовтні 2002 на території меморіалу були перепоховані з братської могили біля с.Звіздаль останки 46-ти воїнів Армії УНР – учасників Другого зимового походу, які полягли у бою. Їхні могили в лісах знайшли базарець Павло Єсипчук та житомирянин, у минулому політв'язень, Сергій Бабич. У списку страчених є вояки з усіх центральних областей України, особливо багато – родом з нинішніх Вінницької (58), Хмельницької (50), Київської (34), Полтавської (32) та Черкаської (25) областей. Уже в кількох містах і селах України встановлені пам'ятні таблиці з іменами героїв Базару.

Меморіал став місцем щорічного всенародного вшанування пам'яті загиблих воїнів УНР не лише народними депутатами незалежної України, представниками державницьких сил України, а й українцями всього світу та прийняття майбутніми захисниками України присяги на вірність Українському народу. На прикладах жертовності незламних вояків-повстанців армії УНР, які загинули за відмову служити московсько-більшовицьким окупантам і не зрадили Присязі українському народу, закарбувавши свій вчинок і свої імена у героїчну історію визвольних змагань Української Нації, виховуються вже декілька поколінь української молоді: школярів, студентів, курсантів… На прикладі їхнього подвигу має гартуватись і сучасне українське військо, отримуючи незборимую енергію для святої боротьби за незалежність Української Держави. На превеликий жаль, жоден з представників вищої ланки державного керівництва ще ні разу не відвідав Меморіалу і не віддав належну шану світлій пам'яті мужніх борців за незалежність нашої держави у ті далекі часи. Можливо, до вже не далекого 100-літнього ювілею надумають…

Час не владний над вчинком героїв. 95 років, що минули з того часу, повертають нас в ті роки, примушуючи схилити голови перед славною пам'яттю українських лицарів ідеї та чину, учасниками національно-визвольних змагань.

Відкрив цьогорічний мітинг та вів його, після поминальної молитви за убієнними, заступник голови СОУ, капітан першого рангу Євген Лупаков.

Цьогоріч участь у заходах, присвячених пам'ятній події, взяли сільський староста Базару – Олександр Будько, голова Народицької райдержадміністрації, керівник Житомирської «Просвіти» Святослав Васильчук – з довідкою про Другий зимовий похід, Герой України, поет Дмитро Павличко, Голова СОУ, генерал-лейтенант Олександр Скіпальський – з історичною довідкою про історію експансії Московської імперії, депутат Житомирської облради Сидір Кизин з ініціативою про створення у селі Базар повноцінного музею, присвяченого Героям Базару, директор Барського коледжу транспорту та будівництва Йосип Кібітлевський, котрий привіз вже в четвертий раз (!) для приведення до Присяги українському народу кращих своїх студентів, Зоя Ружин – представник Мистецького Арсеналу, яка разом зі студентами Київського коледжу з посиленою військовою підготовкою презентувала на заході Рушник національної єдності, режисер театру «Дзеркало» Володимир Петранюк… Участь у заходах із вшанування пам'яті героїчно полеглих вояків взяв військовий оркестр, почесна варта і салютна група Житомирського військового інституту, ліцеїсти Військового ліцею імені Богуна, представники Української партії, НРУ, КУНу, ОУН(м), ОУН(д), «Свободи», Українського козацтва, «Чорних запорожців», «Соловецького Братства», «Меморіалу», Київського товариства політв'язнів і репресованих.

ДО 40-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ ГРУПИ

ДУХ НЕСКОРЕНОГО НАРОДУ

Дев'ятого листопада Україна відзначала 40-у річницю створення в тодішній ще радянській українській республіці за формою, але в московській колонії під українською назвою за суттю, неформального дисидентського руху опору – Української Гельсінської Групи. За словами одного з її учасників, політв'язня Йосипа Зісельса, цей протестний рух української інтелігенції став логічним продовженням боротьби української нації за свою незалежну державу, яка розпочалася ще в часи козаччини, продовжувалася в XIX–XX століттях і привела в кінцевому результаті до повалення радянської тоталітарної імперії – СРСР в серпні 1991-го року і відновлення Незалежності, проголошеної IV-им Універсалом Центральної Ради Української Народної Республіки.

Засновниками УГГ у далекому 1976 році виступили відомі в Україні особистості: письменник Микола Руденко (керівник групи), правозахисниця («козацька матір») Оксана Мешко, багатолітній політв'язень радянських таборів Левко Лук'яненко, письменник-фантаст Олесь Бердник, філософ Мирослав Маринович, генерал Петро Григоренко (представник групи у Москві), Ніна Строката, Іван Кандиба, Олексій Тихий, Микола Матусевич… Пізніше до них долучилися Василь Романюк (патріарх Володимир), Юрій Шухевич, Іван та Надія Світличні, В'ячеслав Чорновіл, брати Михайло і Богдан Горині, Євген Сверстюк, Юрій Бадзьо, Зіновій Красівський, Святослав Караванський, Іван Сокульський, Анатолій Лупиніс, Степан Хмара, Раїса Руденко, Микола Плахотнюк, Петро Рубан, Богдан Ребрик, Микола Горбаль, Василь Овсієнко, Олесь Шевченко та інші патріоти України.

Створена УГГ успадкувала безкомпромісний рух за національні права українства від підпільних ОУН і УПА 30–50-их років і культурологічного руху шістдесятників, викошеного погромами КГБ на початку 70-их. До 1982 року всі члени УГГ (всього 41 особа) були засуджені й відбували покарання в таборах та в'язницях… Василь Стус, Олекса Тихий, Юрій Литвин та Валерій Марченко загинули в таборах. А перед заснуванням УГГ КГБ звело з білого світу видатних представників української опозиційної до тоталітарного режиму еліти: Василя Симоненка, Аллу Горську, Володимира Підпалого… потенційних членів майбутньої УГГ. А вже згодом поквиталось з автором патріотичної «Червоної рути» композитором Володимиром Івасюком. Але їхню подвижницьку справу підхоплювали, незважаючи на небезпеку, все нові патріоти, і в кінці 80-их УГГ перетворилася на Українську Гельсінські Спілку, яка й завершила разом із постаним у 1989 році Народним Рухом України відновлення державної незалежності України у серпні-грудні 1991-го року.

Левко ЛУК'ЯНЕНКО та Василь ОВСІЄНКО покладають квіти на могилу керівника УГГ Миколи Руденка на Байковому цвинтарі

З нагоди ювілею УГГ в Києво-Могилянській академії відбулася наукова конференція, а в Будинку вчителя – святкові урочистості. Численна делегація правозахисників відвідала та вшанувала квітами могили членів УГГ, похованих на Байковому цвинтарі, та могилу патріарха Володимира (Романюка) під Софійським собором.

Групу членів Української Гельсінської Спілки прийняв Президент України Петро Порошенко. Президент висловився за розширення в підручниках історії розділу, присвяченого славній сторінці боротьби українських патріотів за незалежність нашої держави.

Ветерани УГГ вшановують пам'ять патріарха Володимира (Романюка) біля стін святої Софії

Сторінку підготував Георгій ЛУК'ЯНЧУК
Фото автора

СИНИ УКРАЇНИ

ЛЮДИНА З ЕПОХИ НЕСКОРЕНИХ

Він – з епохи нескорених. У шістнадцять літ уже належав до Юнацтва ОУН, був зв'язковим, у дев'ятнадцять – в'язнем нацистського концтабору Аушвіц № 154754. Після Другої Світової війни доля простелила йому дорогу на чужинецькі землі, де він жодного дня не прожив без посвяти Україні… Чотирнадцятого листопада друзі, рідні, побратими вітали Голову Світової Ліги українських політв'язнів Богдана Качора із 92-ою річницею від дня його народження. Конгрес Українських Націоналістів в особі його Голови Степана Брацюня, а також редакція газети «Нація і Держава», вітаючи, побажали йому щасливого довголіття, яке примножить його внесок в українську справу. Світлий розум, подвижницька праця та лицарські ідеали честі й гідності, які сповідує Богдан Качор, для багатьох служать взірцем звитяги, прикладом для наслідування. Знаю про це з власного досвіду. Так, жодна з публікацій пана Качора чи то інтерв'ю з ним на сторінках нашої газети не пройшли непоміченими. Його чітка позиція – така потужна і непоступлива, коли йдеться про інтереси української нації та її держави – окрилює ідеалістів і романтиків. Для них, а це, переважно, наші воїни і волонтери, доля України – цінність, не співмірна ні з багатством, ні з владою, ні з власним життям. Тому голос спорідненої душі відлунює в їхніх серцях.

Богдан Качор народився на Бродівщині, в українській патріотичній родині. В юному віці став до лав борців за незалежну Українську державу, найзатятішими ворогами якої були російські більшовики та німецькі нацисти. Московських кацетів йому вдалося уникнути, а німецьких… Освєнцім, Маутгаузен, Ебензее – концтабори смерті, з яких волею Всевишнього він вийшов живим. П'ятого травня 1945 року їх визволили американці. В СССР таких, як Качор, також чекали концтабори – сибірські чи мордовські. Якийсь час він перебував у Німеччині, далі – Аргентина, США. Тяжко працював, здобув добру освіту, працював в українських організаціях на відповідальних постах. Останні вісімнадцять років Богдан Качор очолює Світову Лігу Українських Політв'язнів.

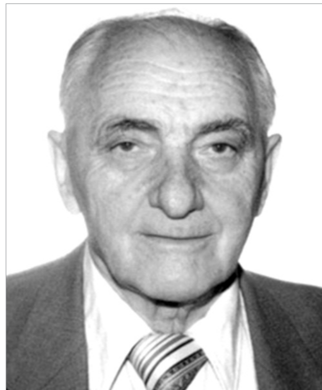
Він не був в Україні майже півстоліття. А коли вперше приїхав і побачив безмір проблем, то заходився її виришувати. Будував пам'ятники, музеї, допомагав потребуючим, спонсорував видання книг… Хоча Богдан Качор мешкає в Нью Йорку, та стежить за подіями в Україні й так фахово їх аналізує, що в розмові часом забуваєш, що співбесідник сидить не на сусідньому Хрещатику...

Російська агресія проти України навряд чи була для нього аж такою несподіванкою (для мене, приміром, ні), а втрата Криму без спротиву – так. В одному з інтерв'ю він чітко виклав, як би вчинили його побратими, як би діяв Головнокомандувач УПА Роман Шухевич в разі нападу ворога на Україну… За добу повстанські чоти і сотні були б у Криму. Де вже їх чекали б кримськотатарські побратими…

Сьогодні в нас трохи інша тема «для болю». Тож ми попросили пана Качора відповісти на декілька запитань, які, безперечно, цікавлять наших читачів.

– Сьогодні українців звинувачують у «геноциді» поляків на Волині та причетності до голокосту євреїв. Навіть керівник МЗС Німеччини Штайнмайєр заявив, що «Голокост розпочався з Бабиного Яру», тобто з України. Чим викликане таке зухвальство щодо України? Тим, що сьогодні ми – слабка держава, чи тим, що так хоче Москва?

– На ваше запитання можна відповісти і коротко – синтетично, і аналітично – грубо книгою. Вважаю, що всі наші біди є

Богдан КАЧОР

похідними від вікового поневолення нашого народу, багатства нашої країни. Наш народ, вихований на морально етичних засадах, легко давався себе одурити всяким пройдисвітам. На ті наслідки вікового поневолення вказували наші мудреці, патріоти, провідники, люди високої моралі й честі, які підкреслювали, що нам треба позбутися фізичного і духовного рабства, підступно прищепленого окупантами, повчали, як створити «самозахист», боротися з «дядьками отєчества чужого», «варшавським сміттям» і «гряззю Москви». У ХХІ столітті українці вже не кріпаки, вони гідні бути справжніми господарями своєї долі. Натомість їх намагаються перетворити в жебраків Міжнародного валютного фонду, в той час, як у народу вкрадені мільярди, які олігархи радо дають на президентські вибори в Америці.

– Чому іноземці дозволяють собі нас принижувати? З такою ганьбою не можна змиритися.

– Нахабство щодо України «гостей» можливе тому, що в Україні нема української влади. Якби така була, то вона не дозволила б ображати наших героїв – борців за Самостійну Українську Державу з трибуни нашого парламенту, ніхто не приписував би нам своїх злочинів. «Старші брати» не творили б у Криму і на Донбасі «руского міра», а поляки на Волині чи в інших областях Західної України – не творили б Польщі, яка має бути «од можа до можа» тільки тому, що «Польска то лясек, за лясєкм пясек, за пяскєм лясек, а за лясkєм еще пясек», як учили географії у польській народній школі. Ми ж не забули, як німці розбоєм і ліквідацією нас, як нації, будували в Україні свій «життєвий простір», бо вони, мовляв, «герренфольк» – народ панів, а нас на нашій землі намагалися зробити рабами. Про це я написав у окремому **залучнику**, який, сподіваюся, буде опубліковано.

– Ви – в'язень нацистських концтаборів, зокрема, Аушвіцу, де загинули брати Степана Бандери. Як складалися стосунки між в'язнями різних національностей?

– У німецьких концтаборах ми ставилися до в'язнів інших національностей, як до товаришів по недолі, допомагали, підтримували, взаємно шанували. В Аушвіцу загинули не лише брати Провідника Степана Бандери доктор Олекса і Василь, а й інші провідні націоналісти. Їх привезли з тюрми Монтелюпіх, що в Кракові, двома групами. Українців так змасакрували, на жаль, поляки, що навіть через два тижні в'язні з першої групи не могли впізнати тих, які прибули в другій групі.

– Як, на Вашу думку, ОУН вибудовувала б сьогодні міжнародні відносини, зокрема, з тими країнами, які нас намагалися підкорити, принизити, а тепер на нас ображаються за те, що ми чинили опір поневоленню і не дали їм себе зламати?

– Думаю, вибудовувала б стосунки за принципом: як ви нам, так ми вам. А ті, що колись нас хотіли поневолити, захоплювали наші родючі землі, а тепер ще й приписують українцям свої злочини, досі перебувають у полоні стереотипів московської пропаганди. У роки між двома світовими війнами Галичина і Волинь були окуповані Польщею, її «осадніки» мали всі «привілеї» для привласнення родючого українського чорнозему на Волині і Поділлі, водночас через своїх агентів «сприяючи» малоземельним українцям виїхати за кордон – до Канади чи Південної Америки. Там вони корчували праліси, тяжкою працею очищували землі під город і потім – поле. Поляки користувалися українськими землями до вересня 1939 року, коли Західну Україну захопили більшовики і прилучили до Совєтського Союзу. Протягом 1939–1940 років московити вивезли до Сибіру не тільки «осоднікув» із Волині, а й поляків і змішані подружжя з цілої Західної України. Тож я запитую: звідки після цього в 1943–1945 роках там взялися сотні тисяч поляків, яких «різали» ОУН і УПА? Чи їх привезла АК з Лондону? Чи, може, все-таки партизани Медведєва, перебрані в упівські однострої, обов'язково в мазепинках, стріляли по українцях і поляках – їм однаково, – аби посварити два народи? Може, краще, щоб польські парламентарії і професори не видавали уявлене за дійсне? Тоді була б користь для обидвох народів. Гадаю, варто подумати.

– Сьогодні з України на Захід виїжджають десятки тисяч людей. Мені здається, що опинитися далеко від Батьківщини страшно. Адже жити українцеві не в Україні, а в чужій, хай навіть заможній країні, все-таки незатишно. Проявляється туга за Україною. Вона мариться, приходить у снах.

– І мариться, і в снах приходить… Ностальгія, туга за рідною землею, яку українці залишали з різних причин. До Першої світової війни із окупованої Австрією Галичини наші люди виїжджали до Франції, США чи Канади, щоб покращити матеріальне буття родини і по кількох роках тяжкої праці повернутися із заробітком домів.

Після приходу 1939 року більшовиків у Західну Україну в людей появилися інші причини для еміграції. За неповних два роки, до втечі влітку 1941-го знищено в тюрмах Західної України понад двадцять тисяч українського цвіту – національно свідомої молоді. Їхні родини вивезли до Сибіру. Боячись повернення московитів, щоб уникнути тортур у катівнях НКВС і каторги в концтаборах ГУЛАГу, люди з болем залишали Україну, вимушено їхали на чужину. Але в Україні залишалася високоідейна частина народу, його еліта, як от Чупринка, Кук, Федун-«Полтава», Галаса, Кравчук і тисячі їхніх послідовників для боротьби за українську Україну, проти окупантів. Їхня збройна боротьба за УССД стала дороговказом для нових поколінь. Вони створили легенду Месників – Лицарів української визвольної боротьби.

– Та сьогодні ми маємо незалежну Українську Державу…

– Те, що сьогодні люди залишають Україну, нічим виправдати не можна. Інша річ, здобути за кордоном освіту і повернутися в Україну. Часто наші люди стають жертвами обману. Виїжджайте, кажуть їм, до Америки, бо, мовляв, там «на вербі грушки ростуть», ми вам все влаштуємо, тільки добре заплатіть. І платили! Дехто по 20 тисяч доларів. Отож втрата багатогранна. Покидаючи Україну, роблять місце для чужинців, водночас забуваючи, що лише «в своїй хаті своя правда, і сила, і воля». А тим часом «Нема на світі України, немає другого Дніпра, а ви претеся на чужину шукати доброго добра». Ота рідна земля, Україна, Дніпро і тополі приходитимуть до вас щоночі, бо лише дома ви господар. Інша річ, що Україна має стати українською.

– Про «наші» Мінські угоди, звісно, знаєте. Що про них думаєте?

– Жодні Мінські угоди не принесуть нам миру і повернення окупованих Московією Криму і Донбасу. Тим більше, що в Мінську «рішають про нас без нас» «Тільки зброя дасть нам волю», – вчили мудрі люди. А ми свою ядерну зброю віддали… У 1905 році Микола Міхновський застерігав, що не буде в Україні добра, доки нею керуватимуть чужинці. Треба дбати, що Україною урядували українці…

– Дякую Вам за інтерв'ю. Ще раз вітаю з днем народження.

Розмову вела Марія БАЗЕЛЮК

ПРАВДА КЛИЧЕ!

У НІМЕЦЬКИХ МЛИНАХ СМЕРТІ

Під Меморандумом (1982 рік, США) Головної управи Союзу українських політичних в'язнів стоять підписи Голови Союзу доктора Петра Мірчука та секретаря інженера Богдана Качора. Меморандум спрямований проти тенденційного звинувачення всіх українців у колаборантстві з нацистською Німеччиною під час Другої Світової війни (в роках 1941–1945-их), яка велася між двома окупантами нашої країни за пограбування України та поневолення нашого народу. Український нарід вилонив оборонців своєї волі – найкращих синів і дочок, які «стали волі на сторожі» у лавах ОУН і УПА. Багато з них поклали свої голови в обороні України від усіх окупантів. Як продовження до Меморандуму (чит. Фейсбук, «Нації і Держави». – **Ред.**), долучаю свою позицію щодо ситуації нинішньої.

Я, Богдан Качор, як один із учасників визвольної боротьби України в лавах ОУН і УПА, ув'язнений гітлерівськими окупантами в німецьких тюрмах і кацетах у 1943–1945-их роках, уважав і вважаю своїм обов'язком спростувати безпідставні звинувачення всіх українців у колаборантстві з окупантами та їхніми прислужниками, знеславлюючи при тому наших Героїв упродовж століть і аж до нині включно. Найменше сподівано була заява президента Ізраїлю пана Реувена Рівліна з трибуни Верховної Ради України про причетність українського народу до Голокосту. Чи то Президент зловживав українською гостинністю, чи вважав нашу доброту дурнотою? Прикро..

Для інформації пана Рівліна, я, як колишній ув'язнений за боротьбу за незалежність України в нацистських тюрмах в Україні та концтаборах на землях загарбаних німцями держав, як живий свідок, можу сказати правду про співробітництво (колаборантство) одновірців пана Рівліна «в німецьких млинах смерті» – книжка під однойменною назвою доктора Петра Мірчука, українського в'язня Аушвіцу №49734, мій №154754. Коли на початку жовтня 1943 року нас привезли із львівської тюрми «на Лонцького» до кацету в Біргенау (філія Аушвіцу), то під час реєстрації нас, українських націоналістів, польські старі в'язні зустріли так: «Хлопи зе Львова й Коломиї, така ваша маць! Ми вас тутай вшистків викончими!»

Далі, на так званій карантині, вчили нас лягерових порядків. Жити чи животіти нас примістили в бараку №7, де блоковим був чеський єврей (можна перевірити за архівними матеріалами концтабору Біргенау. Після двотижневої «карантини» нас перевели з Біргенау до головного лагера Аушвіц, у блок №11, де в подвір'ї між десятим і одинадцятим блоками в'язнів вішали або розстрілювали. В 11-му блоці капом був єврей Якуб Цісельчик, за Польщі – боксер цирку Вісьнєвського. Рівнож він сповняв функцію при публічних стратах (переважно за втечу), закладав на шию петлю і вибивав з-під ніг стільця, щоб в'язень повис.

Після переведення нас з 11-го блоку смертників на 17-й блок праці після цілоденної праці та апелю (підрахунку), українських політичних в'язнів навчали лагерних порядків – як по-німецьки вимовляти свій номер, як поводитися перед СС-маном і т.п. Цю «лекцію» нам проводив начальник штуби (великої кімнати) єврей Абрум (чи Авраам). Коли вже майже всі в'язні штуби справлялися з «наукою» Абрума, тільки старша людина, отець Юрій Ковальський не вспівав, Абрум вдарив отця в обличчя так сильно, що в нього струмком потекла кров з носа. Ми не могли реагувати, бо Абрум був «влада»…

Я запитую пана Рівліна, чи, за його логікою, за злочини, вчинені певною частиною євреїв, можна звинувачувати весь єврейський народ, до того ж, з трибуни парламенту гостинного українського народу? Чи якби Президент України в ізраїльському кнесеті зневажив героїв – борців за незалежність держави Ізраїль, то його парламент був би радий такому «гостеві», ще, може, й вдячний?! Помовчимо…

Не згадуємо організаторів українського Голодомору Лазаря Кагановича, Менделя Хатаєвича та їхніх спільників із НКВС…

Уважаю некорисним, а навіть шкідливим для обох народів «місити» старе, неплідне минуле. Треба займатися будучим, корисним для обох Народів.

[signature]

СВОБОДУ НАРОДАМ – СВОБОДУ ЛЮДИНІ

ЄДИНИМ ФРОНТОМ – ПРОТИ ІМПЕРІЇ ЗЛА!

Сімдесят три роки тому на Рівненщині, в селі Будераж, відбулася Перша конференція поневолених народів, яку ініціювала Організація Українських Націоналістів. Вона заклала підвалини створення Антибільшовицького Блоку Народів (АБН), Конгрес якого відбувся через 2,5 року вже поза межами України – 16 квітня 1946 року в Мюнхені.

АБН постав під гаслом гуманізму та справедливості – "Свобода народам! Свобода людині!" Цей клич звитяги означав, що українські націоналісти мислять категоріями планетарними, вболіваючи за долю України і – за майбутнє людства, в якому не буде місця для імперій, натомість утвердяться ідеали свободи та справедливості. Все – просто і логічно. Адже людина народжується вільною і вільною має пройти свій земний шлях. Водночас по-справжньому вільною людина може бути лише тоді, коли вільним є її народ. Але до такого трибу життя доведеться пройти нелегкий шлях боротьби проти колоніального зусилля, здолати імперію зла.

Саме 21–23 листопада 1943 року було започатковано створення фронту поневолених народів і ухвалено концепцію їхньої боротьби проти нацистської Німеччини та більшовицької Росії. В Конференції брали участь представники 12 національностей: п'ять українців, два білоруси, п'ять грузинів, шість азербайджанців, чотири вірмени, два татарини, два осетини, а також кабардинець, черкес, башкир, чуваш, казах та п'ятеро узбеків. Усі вони воювали в складі УПА, яка налічувала 15 національних загонів. Наприкінці німецької окупації України в них воювало щонайменше 20 тисяч представників поневолених народів. Національні загони діяли в основному на території Волинської та Рівненської областей. Тож закономірно, що саме на цих землях відбувалася Конференція. Її учасники понесли ідеали свободи та спільної антиімперської боротьби в рідні землі, а ті, хто залишився в Україні, боролися проти окупантів відчайдушно і самовіддано, більшість із геройчно загинули на полі бою. Вічна їм память і слава...

Впродовж сорока років Президентом Антибільшовицького Блоку Народів був Ярослав Стецько. По його смерті 1986 року – Слава Стецько. Завдяки їхній діяльності вільний світ знав, що поневолені Росією народи не припиняють боротьби на свободу своїх націй. Очільники АБН були амбасадорами України в той час, коли вона не могла говорити сама за себе, перебуваючи в статусі російської колонії. Вимір діяльності АБН на відтинку геополітики – безцінний. Пам'ятаймо про це в день 73-річчя АБН. Пам'ятаймо завжди...

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

Конгрес АБН у Києві. У президії: Орест СТЕЦІВ (Канада), Петро ДУЖИЙ і Слава СТЕЦЬКО (Україна), Мате ЦІХАСЕШВІЛІ (Чеченія), Ганна ЧИР (Казахстан). Листопад, 1993 р.

Керівники національних комітетів АБН Марія БАЗЕЛЮК (Україна) і Мате ЦІХАСЕШВІЛІ (Чеченія). Грозний, січень 1995 року. Росіяни скинули на Чеченію касетні бомби. Ми – свідки...

ПРО ЕРЗЯНСЬКУ МОВУ ТИХ, ХТО ДУМАЄ РОСІЙСЬКОЮ

Лист-звернення до свого поневоленого народу бійця, який воює за Україну

Ми вчимося шанувати рідну українську мову. Навіть певний прогрес тут помітний, бо йде війна. Ще вчора російськомовні громадяни України, тепер воюють, отримують поранення і гинуть нарівні з україномовними. Але це ще не все. На нашому боці воюють і представники багатьох народів колишнього СРСР. Навіть ті, про яких ми так мало знаємо, бо звикли називати узагальнено «народи Росії». У них також проблеми з мовою. Вони також з нетерпінням чекають розвалу Імперії. І, зауважте, є такі, що вивчили, шанують та всіляко пропагують українську! Тож чи не відгукнеться сьогодні зболене серце українського патріота на біль ерзянського народу? Свою країну вони називають Ерзянь Мастор. Росіяни ж їх, ерзян (разом з близькими етнічно мокшанами), називають узагальнено – «мордва». Це все одно, що нас називати «хохлами», а білорусів «бульбашами». Уявляєте: «Бульбашська народна республіка»? Чи «Хохляцький автономний округ»? А у них же саме так. Ерзянам ще важче, ніж нам. Але вони вірять, що збережуть свою мову. Вірять у перемогу. Тож читаймо уважно цей текст, написаний незламним ерзянином на ймення Боляєнь Сирєсь. І пам'ятаймо, що водночас він є таким же безстрашним українцем, бійцем АТО.

Сергій ЛАЩЕНКО

Напад росіян на Україну поділив час надвоє: перед ТИМ та після ТОГО. Розкололися основи, розвалився світогляд, що так довго зводився. Побилися-посварилися не тільки знайомі та друзі, часом і поміж братами та сестрами утворилася прірва. І трьох років не пройшло від того моменту, коли ще була дружба, радощі від зустрічей. Все змінилося.То як же це так – ми ж такі, як і були? Обличчя, імена… Що сталось з нами та звідки взялись ті думки – з точністю до навпаки? Звідки взялася та темна сила, яка впливає на наше мислення?

Вона завжди була в нас, друзі. Вона росла, чекала і збирала сили для нашого перетравлення. Зібрала! Але звідки вона їх брала? Нещодавно обговорювали цю тему. Моїм співрозмовником був Ожомасонь Кірдя. Говорили про народи, держави, про нові російські політичні течії. Про російських націоналістів. Все надто складно в нинішній Росії... Та в якийсь момент прийшло осяяння, прозріння! Прозвучали полум'яні слова Марізь Кемаль: «Говоріть ерзянською, друзі, говоріть ерзянською!» Я зрозумів що саме вона мала на увазі. Це було не прохання, не побажання. Це було попередження. У цих словах наш Захист, наша Допомога, наша Віра, наша Сила. У цих словах заховане те саме «яйце з голкою»...

Нас багато століть намагаються перетворити на «русских». Перетравити. Дуже багато ерзян та представників інших народів обміняли «щасливе життя зі своїм народом, на радісне – з іншим, штучно створеним» (Ожомасонь Кірдя). Проміняли-продали свій Народ, свої Звичаї, свою Свідомість на «лучшую жизнь». Але в світі немає нічого такого, за що не доводиться платити! Вони стали ницими та передали цю «ницість» нащадкам. У цій їхній радості було та залишається темне підґрунтя. Вона базується на приниженні інших народів. Алгоритм влади був та залишився однаковим: вчора ти – ерзя, сьогодні – «мордвин», завтра – «русский», післязавтра – ніхто! Ось так потрошку – хто через страх, а хто за своїм бажанням, ми перетворюємся на «русский народ».

Українці піднялися проти кремлівського змія, який накинувся на їхню Вітчизну. Вони мужньо виступили проти ерзянського віковічного ворога. Як колись Разін. Як Олена Арзамаська (Ерзямасторонь Оляньава – Мати Свободи Ерзянської Землі, так перекладається це з ерзянської), Кузьма Алєксєєв, Нєсмєян Васильєв… Всі вони були знищені волею московської влади.

Це були наші предки. В наших жилах тече їхня кров! Слухай, вона це пульсує…

А що сталося відносно недавно –у тридцяті роки двадцятого століття?

Та сама московська влада, з іншим обличчям та тим же нутром, пообіцяла провідній верстві ерзянського народу квітуче майбутнє. Відтворення Ерзянь Мастор, нехай автономної, нехай разом з генетично спорідненими мокшанами, але це вже був шанс вижити. Ця «операція» була проведена виключно для виявлення тієї самої провідної верстви.

А коли піднялася могутньою лісовою пожежею ерзянська національна свідомість, коли в усіх куточках Московії почало видаватись більше десяти видань (газет та журналів), коли п'ятнадцять педучилищ почали готувати вчителів ерзянської мови, влада вирішила –досить!

І знов, як раніше, Чудовисько роззявило свою пащу, оголило свої ікла, та знищило наших рябових-васильєвих, нефедових-кулдуркаєвих, а разом із – ними тисячі й тисячі ерзян, вся провина яких була в бажанні бути ерзянами.

Ми вже забули про це? Але так було!

То звідки ж береться в ерзянській душі ота зверхність по відношенню до інших, так само страждаючих від московської навали народів?

Відповім: з владної мови.

Тому відлунням доносить до нас вітер часу благання наших пращурів: «Говоріть ерзянською, діточки, говоріть ерзянською…» Наша біда у тому, що ми занадто довго говоримо «по-русски». Ерзянська мова стала чимось другорядним. Так разом із «русским языком» заповзає у нашу душу отрута тієї самої Темної Сили.

Тому вихід у нас один. Покинути ворожу мовну територію і повернутись до себе. Говорімо ерзянською, друзі, говорімо ерзянською, поки ми ще почуваємося народом! Говорімо ерзянською, і ви побачите, як випрямляються наші спини… Побачите, як зміцніє дух, коли ви, дивлячись в очі «большого начальника», спокійно скажете: «Я вас не розумію, говоріть ерзянською!» Ви побачите, як він оскаженіє, як злетить з нього усе "культурне" лушпиння, і він покаже своє справжнє нутро (старшобратнє), просякнуте тією самою Темною Силою. Він оскаженіє, а ось ми станемо сильнішими.

Бо мова не є тільки засобом спілкування. У мові захований код, який зберігає справжню суть та вищу мету народу. Тож говорімо ерзянською, друзі, говорімо ерзянською! У цьому наше майбутнє.

Боляєнь СИРЄСЬ
27.08.2016

Примітка:

Ожомасонь Кірдя – це ерзянське ім'я Ростислава Мартинюка, журналіста,співзасновника «Ерзянь Вал». Його мати – ерзянка, тато українець.

Марізь Кемаль – це знакова фігура в ерзянському русі. Вона – одна з тих, хто підняв з домовини національну ерзянську ідею. Перший Раськень Озкс (національний з'їзд) підготувала саме вона з Володимиром Ромашкіним. Пише ерзянською мовою вірші та статті. Її листування з Орестом Ткаченком (професором, автором праць з культури і мови народу меря) вийшла книгою «Васолялганьсьормат» («Листи з далека»). Вона – найбільший національний авторитет у галузі мови, традицій, культури ерзян. Це саме вона в одній зі своїх промов наполягала: «Говоріть ерзянською - це наш порятунок!».

МЕМОРІАЛ

Тринадцятого листопада відбулася V Конференція Київської міської організації Українського добровільного історико-просвітницького правозахисного благодійного товариства «Меморіал» імені Василя Стуса. Голова КМО «Меморіал» Іван Окоєв прозвітував за дворічну діяльність. За два роки Музей совєцької окупації, який діє при «Меморіалі», відвідало близько 10 тисяч людей. Виставка «Народна війна», завдяки активній роботі київського «Меморіалу», побувала в різних куточках України: Херсон, Маріуполь, Полтава, Конотоп, Волинь, Краматорськ, Слов'янськ, Сєвєродонецьк, Ужгород. Взято участь у близько сотні заходів, де київський «Меморіал» виступав і як організатор, і як учасник. Конференція затвердила звіт голови та прийняла низку змін до установчих документів. Як підсумок роботи Конференції, була прийнята відповідна заява.

З А Я В А
V Конференції Київської міської організації Товариства «Меморіал» імені Василя Стуса

13 листопада 2016 року
м.Київ

Останнім часом з Україною несподівано заговорили мовою брехливих звинувачень і наклепів на її адресу репрезентанти тих країн, яких наша влада вважає своїми партнерами. Українцям приписують злочини, яких вони не вчиняли, цинічно сподіваючись, що ми, ослаблені російською агресією, яка спричинила загибель тисяч найкращих синів і дочок України та великі матеріальні втрати, мовчки проковтнемо найбрутальніший цинізм тих, хто на словах виступає за високоморальні цінності…

Так, у липні цього року Сейм Республіки Польща ухвалив цинічну постанову про геноцид поляків на Волині, потрактувавши її чомусь як «землі давніх східних воєводств Польщі», а не споконвічні українські землі Галицько-Волинського князівства. Про сотні тисяч «осадників», яких Польща переселила на Волинь з метою нав'язати українцям «польський світ», як і про пацифікацію, в цій постанові не йдеться. Відразу – про «апогей хвилі злочинів», внаслідок чого «вбито понад 100 тисяч поляків». Все це названо геноцидом, а також призначено винних: «ОУН,УПА, дивізія СС «Галичина» та інші українські формування, що співпрацювали з німцями». Гадаєте, у Варшаві не знають, що ОУН не співпрацювала з нацистами, а в УПА покарали б на смерть такого колаборанта? Знають прекрасно! Як і те, що «волинську різанину» спровокували радянські диверсійні групи і Армія Крайова, якій Сейм «складає вдячність», як і Самообороні «кресів».

Чому влада Польщі пішла на такий підступний вчинок у найтяжчий для України час? Чому з такою ж наполегливістю не намагається з'ясувати правду про найжахливіший злочин початку XXI століття – авіакатастрофу під Смоленськом? Тому що до цього причетна Москва? Чи, може, декому із польських лідерів припала до душі пропозиція Путіна розділити Україну?

Насамкінець, щоб придбати собі союзників, Сейм вмонтував у свою резолюцію ще одну брехню, мовляв, українці вбивали «не лише поляків, а й євреїв, вірмен, чехів, представників інших національностей». І «союзники» не забарилися…

27 вересня, у Києві, під час парламентських слухань з нагоди 75-их роковин трагедії Бабиного Яру, Президент Ізраїлю Рувен Рівлін звинуватив українців у голокості: «Близько 1,5 мільйона євреїв вбито на території сучасної України під час Другої світової війни в Бабиному Яру і багатьох інших містах. Багато посібників злочину були українцями. Серед них особливо виділялися бійці ОУН, які знущалися над євреями, вбивали їх і видавали німцям». Ця безпардонна заява Президента Ізраїлю викликала вкрай негативну реакцію українців, які завжди сприймали трагедію єврейського народу, як власну, підтримували один одного і під час Голокосту, і в концтаборах ГУЛАГу. То навіщо знадобилася Президентові дружньої нам країни риторика російських неонацистів?

Наступного дня, 28 вересня, в Берліні, історію України «писав» міністр закордонних справ Німеччини Франк-Вальтер Штайнмайєр. «У Бабиному Яру, – сказав він, – відбувся жахливий початок голокосту, винищувального походу проти євреїв Європи… Бабин Яр є символом усіх страждань, несправедливості та варварства, які приніс Європі націонал-соціалізм.»

Чому міністр переніс початок Голокосту на вересень 1941 року та ще й в Україну, звідки, за Штайнмайєром, і розпочався «винищувальний похід проти євреїв»? Нацисти, і це добре відомо навіть урядовцям ФРН, розпочали Голокост таки на німецькій землі. Третього листопада 1938 року, під час «кришталевої ночі», в Німеччині, за вказівкою її влади, були вбиті сотні євреїв, зруйновано понад тисячу синагог, знищено єврейські кладовища і понад 30 тисяч євреїв кинуто в концтабори. До організованого в жовтні 1940 року Варшавського гетто нацисти запроторили приречених на вірну смерть 440 тисяч євреїв. А у липні 1941 року за участю поляків в місті Єдвабне було знищено понад тисячу євреїв. Врешті в січні 1942 року, в передмісті Берліна, вищі чини СС розробили секретну програму «остаточного розв'язання єврейського питання» – шляхом повного фізичного знищення єврейського населення Європи.

Звичайно, приховати злочини нацистів проти людства, тим більше, реабілітувати їх – неможливо. Поки що. А дезавуювати деякі деталі – чому б і ні, якщо нема заперечень? Ну, розпочався Голокост на окупованих Рейхом землях, але ж не факт – що німцями, а скоріше, їхніми прислужниками. Он їх скільки було – ціла армія, УПА. От вони й старалися – в Бабиному Яру і не тільки. Окупанти не перечили. Чи то мляво перечили… І це не маячня. Вже сьогодні в путінській Росії цілком серйозно заявляють, що в Україні не визнають Голокосту. Чому? А тому що євреїв у Бабиному Яру розстрілювали українські націоналісти, ну, а німці, скажуть вам, стояли в охороні. Варшава, мовляв, стверджує, що саме українці вчинили геноцид поляків на Волині. Маячня? Але не для громадян іноземних країн, які мають інформацію про Україну лише з подачі Москви ті її сателітів.

Після відомої резолюції Сейму, заяви Президента Ізраїлю і промови німецького міністра Штайнмайєра жодних заяв, гідних постави самодостатньої державної влади, з боку офіційного Києва не було. МЗС України традиційно не має позиції, коли йдеться про честь української нації. Дослідження та виступи істориків, безумовно, цінні, але часто вони спорадично-спонтанні.

Товариство «Меморіал», як культурно-просвітницька, правозахисна організація, має всі підстави виступити координатором дій усіх, зацікавлених у поширенні правди про Україну і українців, їхню визвольну боротьбу, чинників, зокрема, стимулювати ефективність дій влади щодо захисту національних інтересів, честі та гідності нації та її держави.

Слава Україні!

ЩО ТАКЕ ПОСТУП

«МІНСЬКІ КАПЦІ»

Ми йдемо стрімкою та закрученою кущами колючої ожини стежкою високо вгору. Наш задум величний, а намір твердий. Утім, мало хто знає, що недруги змовилися і пошили нам «мінські капці». Так, щоб ніхто з них не був причетний до злочину. Щоб ми самі послизнулися, а наша невдача виглядала як нещасний випадок. Дорогою нас поливають свинцевим дощем, а в обличчя дме зустрічний вітер. Наше місце вгорі, і ми йдемо туди слідами предків. Кожен з нас намагається не дивитися донизу, бо там, сиві від попелу пекельного вогню, сновигають тіні демонів усіх бід минулого. Далекозорі вже бачать вершину, до якої тонкою ниткою торочиться наш шлях. Ті, що мрійники, вдивляються у небо і бачать там лише хмари, але їм добре і так. Біда тому, що в дорогу ми рушили спонтанно. У нас не було часу на збори. Хоча це не вперше «на вози і посеред ночі». Цього разу ми самі, нас ніхто не гнав, бо інакше ніяк: «воля або смерть!». Спочатку все було добре. Харчів удосталь: на перше в нас була «слава», на друге – «героїчні спогади» і на десерт – державні нагороди. Так ми йшли цілий рік. «Мінські капці» тоді ще вилискували на сонці і були модним предметом гардеробу. Всі, кому вони не підійшли за розміром, одразу спустилися донизу і загинули в нервових боях з демонами минулого. Але саме вони дали нам час вирватися вперед і піти вище вгору. За це їм вічна слава, пам'ять і честь!

Як тільки наш понурий караван відійшов від згарища, дим розвіявся. Промені сонця «відсунули» лінію горизонту на відстань трохи дальшу за влучний постріл снайпера. Одразу, ніби з під землі, повилазили пацифісти. Вони рвали свіжі квіти оберемками, плели з них віночки і водили хороводи. Раптом хтось в шаленому танку блаженства вигукнув: «ми за мир!». «Ми за мир... ми за мир...» – мов какаду з московським акцентом підхопили інші. «Мінські капці» стали помітно натирати ноги. Але усім, хто скаржився, пропонували роззутися і йти босоніж, бо на зміну нічого не пошили. Після цього невдоволені похнюпили голови і «прикусили язики». Коли з харчами нам стало зовсім сутужно, згори скидали різні подачки. І не задарма, а в борг. Мовляв, коли доповзете, почнете віддавати. Але це нас не бентежило. Перспектива повернення боргів була найменшою із наших проблем. Якщо згори час від часу летіли «пакунки», то знизу, порушуючи закони фізики та згідно з правилами балістики, регулярно прилітало «каміння».

Гора, якою ми йшли, була «Меккою» усіх народів. На вершині кожного чекав успіх і перемога. Підкорити гору означало відбутися в історії. Одні народи тільки розпочинали свій шлях, інші його завершували. Базові табори біля підніжжя «кишіли» різними етносами. Роми спали просто неба. Шовечора палили багаття, під гітару співали милозвучні романси, зичили всім щастя і пили закарпатське вино. Через це щоранку відкладали власний похід. Поряд стояв табір ескімосів. Химерна хижа вкрита порепаною шкірою оленів. На місці, де колись горіло багаття, лежав притрушений снігом попіл. Поруч старий згорблений алеут молитовно склав долоні і важко дихав на пальці, щоб хоч трохи зігрітися. Його очі дивилися далеко за обрій, але погляд був спрямований глибоко до середини. Він намагався пригадати медитативний звук варгана, щоб не забути, для чого він сюди прийшов ще малою дитиною. Табори забутих Богом та історією етносів, як правило, йдуть на «переробку». Сусідні «братні» народи поглинають їхню територію, перебудовують житло і, врешті, ущент стирають сліди їх попередніх власників. Не всі народи, які вирушають у подорож від підніжжя гори, досягають успіху. Але розпочати шлях – це вже перемога. Українці не вперше на цій стежці, але так високо ми ще не заходили. Сліди предків, що вказували нам дорогу, раптом скінчилися. Довелося йти навпомацки. Кожен метр давався важко. Крок за кроком ми переставляли «дерев'яні» ноги. «Оце нас взули», – думали ми, але, щоб не йти босоніж, боялися сказати про це вголос.

Одного дня на своєму шляху ми зустріли Мойсея. Його довга сива борода розвивалася на вітрі, а блакитні ризи складками спадали на поросле густим мохом каміння. Пророк сидів високо на пагорбі і зустрічав сумним, але привітним поглядом різні народи, які, мов мурашки, численними стежками вперто драпалися вгору. Мойсей, як годиться, запросив подорожніх на вечерю. На повільному багатті зварив кошерну юшку з грибами, густо приправив гострим перцем і кинув жменьку солі. Замість смальцю чорний хліб намастив хумусом та заварив чай з шипшини. Ми довго говорили про се і те і не лягали спати. Одних цікавило, чому «політичний терорист» Бегін в Ізраїлі – беззаперечний національний герой, а в нас Бандеру шанує тільки півкраїни? Інші добирали слова, як краще запитати про репатріацію, бо в п'ятому коліні мали бабцю єврейку. Мойсей на все те мудро відповідав, але його розуміли далеко не всі. Бо на те він і пророк, щоб казати речі, які набудуть значення та змісту через багато років. Вранці наступного дня ми попрощалися. Обнімалися як брати, але залишатися довше не могли. «Вам потрібно йти далі, бо в кожного народу свій шлях», – сказав Мойсей і щиросердно запитав: «А що то у вас за таке дрантиве взуття? Я б свій народ в таких капцях з пустелі ніколи не вивів». Ми повільно перевели погляд на свої «мінські капці». Шкіряні ремінці, мов змії, обвили ноги й увіп'ялися в шкіру гострими краями. З глибоких ран текла змішана з дощем і болотом гаряча кров. П'яти були втоптані аж до сітки підошви, а попереду крізь дірки стирчали збиті об камінь та коріння дерев пальці ніг.

Коли ми підняли голови, Мойсея вже не було. Рішення потрібно було приймати самостійно. От ми і зупинилися на півдорозі і шукаємо поглядом свого Мойсея. Йти далі в «мінських капцях» неможливо. Повертатися назад – також. Наші вороги «ведут конструктивный диалог с Западом», союзники завжди «deeply concerned». Іншого взуття, окрім як шити власне зручне для ноги українця взуття, у нас немає. Як тільки затягнуться рубці на ранах, ми знову рушимо в дорогу. Кажуть, кінця цього шляху немає, зате в нас є спільна мета.

Мирослав ОТКОВИЧ,
журналіст

НОВИНИ. ПОДІЇ. ФАКТИ

Перейменування вулиць по-полтавськи

18 листопада представники Конгресу Українських Націоналістів провели акцію щодо невиконання міською владою своїх же розпоряджень, згідно з Законом України про декомунізацію та перейменування вулиць.

Минуло півроку, а фасади будівель м.Полтави майже не змінили назв тоталітарного комуністичного режиму, як і не зникли прізвища катів українського народу.

Сподіваємося, що завдяки таким акціям, міська влада зверне увагу на блокування декомунізації та почне виконувати закон України. А якщо ні, то громада міста змусить її це зробити.

Слава Україні!

Прес-служба Полтавської ОО КУН

ПОДВИЖНИКИ НАЦІЇ

«ЧЕРВОНЕ – ТО ЛЮБОВ, А ЧОРНЕ – ТО ЖУРБА»

27 жовтня у Центральній залі Студії звукозапису Національної радіокомпанії відбувся літературний вечір Дмитра Павличка «Червоне – то любов, а чорне – то журба», який заповідався, як презентація другого тому його «Спогадів».

Чи варто писати, що зала була переповнена? Навряд чи… Бо якби Дмитро Павличко проводив літературні вечори, презентації, зустрічі щотижня, то охочих почути його не меншало б. Геніальний поет, трибун, неповторний лірик, амбасадор, державний муж… Одне слово, СЕ ЧОЛОВІК.

Цього разу він мав би презентувати свої «Спогади», що вийшли в другому томі. Та розповідати про це видання Дмитро Павличко не схотів, мовляв, сьогодні не буду. «Зроблю це, коли закінчу третій том. Почав над ним працювати», – пояснив. І перейшов до пекучих українських проблем, для розв'язання яких потрібна тверда воля Президента України. «Дорогі друзі, прихильники мого слова, дякую за те, що ви прийшли, – сказав Дмитро Павличко. – У вашій присутності хочу звернутися до Петра Порошенка, сказати про те, що мене найбільше болить». І звернувся до Головнокомандувача так, як зверталися до своїх командирів українські повстанці.

«Друже Головнокомандувачу Збройних Сил України, пане Президенте!

Мене насторожив Йенс Столтенберг, який декілька днів тому сказав, що серед натівських держав нема згоди щодо вступу України до Євро-Атлантичного оборонного Альянсу. Зосім недавно, у Варшаві, Генеральний секретар НАТО говорив, що двері Альянсу для України відчинені. З виступів наших європейських союзників ми вже не раз чули, що вони вважають вступ України до НАТО передчасним.

А я, думаючий українець, дорогий Петре Олексійовичу, закликаю Вас негайно подати заяву і провести референдум про вступ України до НАТО. Це не буде прохання, адже за своєю політичною діяльністю, за своїм збройним опором російському агресорові ми ВЖЕ – натівська держава. Але це буде явлена воля нашого народу, непереможна зброя, яка всьому світові продемонструє, що ми – європейська, державна нація, яка не боїться агресора з атомною зброєю. Наші західні союзники нарешті, можливо, зрозуміють, що війна путінської Росії на знищення України – це війна з московським фашизмом оживленої царсько-сталінської імперії проти західної цивілізації, демократії і культури.

За даними опитування, проведеного нещодавно Фондом демократичної ініціативи ім..Ілька Кучеріва, за вступ України до НАТО сьогодні проголосували б 78 відсотків українців. Президент України зобов'язаний використати волю свого народу не задля одержання членського, натівського квитка, а задля того, щоб країна, якою він править, сказала йому, хто вона, і щоб сама собі підтвердила, що вона недаремно триста літ боролася проти Москви, посилаючи своїх найкращих синів і дочок на смерть.

Україна не має права і не може чекати на те, що скажуть їй робити новий президент США, нові лідери Німеччини та Франції. Ми повинні самі оцінити себе, забитих, але не подоланих на Майдані Гідності, себе, які загинули на фронті війни з Москвою. Ставленням наших союзників до України має керувати не страх, а моральна відповідальність не тільки за долю нашого народу, а й за долю всієї Східної Європи, що до неї простягаються криваві руки Кремля.

Ви, Петре Олексійовичу, Президент народу, який не слухає наших західних, переляканих радників, а хоче діяти за власною волею. Після референдуму буде легше жити й легше буде Вам боротися за правду і за визволення Криму та Донбасу з-під кормиги окупанта.»

Його високе слово супроводжували овації. На презентацію прийшли друзі, побратими Дмитра Павличка, які розуміли непроминальне значення для України його звернення до Президента. Втім, як і всієї його многотрудної праці – літературної, державотворчої, політичної. Ведучим на святі був відомий письменник і видавець Михайло Слабошпицький. А до трибуни підходили знані в Україні люди – Юрій Щербак, Анатолій Мокренко, Сергій Борщевський, Любов Голота і багато інших, Український народний хор імені Станіслава Павлюченка співав пісні на слова Дмитра Павличка. Звучали «Лелеченьки», «Два кольори», «Не спи, моє серце, не спи…» і пробуджували найсокровенніші почуття…

…Моя пам'ять зберегла спомин дитинства. Мама, ще зовсім молода, кароока красуня з прекрасним голосом, наспівує «Впали роси на покоси… Там дівча ходило

Дмитро ПАВЛИЧКО

босе, Білу ніжку прокололо». І в її співі оте «про-ко-ло-ло» звучало так зримо, що я відчувала біль проколотої стерням ноги. Ми не знали, хто написав пісню. Творчість Павличка тоді не вивчали в школі. Та вперше я почула про поета все ж у своїй восьмирічці, що на Рівненщині, від моєї улюбленої вчительки української мови та літератури, випускниці Київського педінституту, полтавчанки Катерини Петрівни Ланько. Вона співала і читала його поезії, розповідала про Павличка, як про наступника Івана Франка. Звісно, ні в кого з нас тоді не було його поетичних збірок, але ми були закохані любов'ю до рідної землі, що бриніла в його поезіях, якоюсь кінецьсвітньою тугою прощання, що звучала в «Лелеченьках», співаючи які, голосисті волиняни плакали від переповнення почуттів.

…Усвідомлення Дмитра Павличка, як видатного поета, прийшло в студентські роки. Його «Гранослов» принесла в студентську аудиторію незабутня Галина Степанівна Леонченко, україністка та полум'яна патріотка. Тож упродовж всієї пари ми слухали Павличкову поезію. Придбати «Гранослов» у книгарнях Львова було нереально – ми жили тоді духовним життям і справжня поезія була його складовою. Не те щоб купити – дістати вартісну українську книжку на вечір, або поезії – «в списках» вважалося великим везінням. Мені вдалося купити книжечку Павличкових поезій – щось із «вибраного». За кілька днів ми з друзями вже знали її напам ять. «Коли ми йшли удвох з тобою», «О рідне слово, що без тебе я?», «Я народився на землі, від батька, що орав ту землю»... Моє залюблене у високу поезію покоління жило під зорею Павличкового дару Божого

«Ритуальні» вірші у збірках ми сприймали як елемент конспірації. На одному з наших студентських вечорів прозвучав такий, здавалося б, за назвою лояльний, як на ту епоху (70-ті роки), вірш – «В кабінеті Ілліча», де, неначе громовиця, пролунали Павличкові слова на захист української мови, проти нав'язуваного компартією «злиття націй». Обережних обережників він перепудив, а відчайдухам додав рішучості.

На мову мою вже сукали колючі дроти,
Будували каземати і крематорій.
А сьогодні ласкаво закидаєш ти
На неї петлю шовкових теорій.
Мовляв, нам зливатися, браття, пора!
А чим, питаю, водою чи кров'ю?
Чи Волзі потрібні води Дніпра?
Чи калинова кров заспіва під березовою корою?

Ах, як нас окрилював цей могутній посил! Думаю, вже тоді, десь на рівні підсвідомості, ми збагнули, що за умов комуноросійської диктатури в Україні поетам доводилося йти «на компроміс із владою, виборюючи при тому хай не повноцінне, та все ж таки життя української мови і культури» (Дмитро Павличко) Завдяки народній пісні, поезії та… поетичній прозі, в яких вібрувала всіма гранями неповторності найкраща в світі українська мова, ми поринали в духовний світ своєї нації, і Україна була для нас піснею і молитвою. А треба, як сказав поет, щоб стала ще й хлібом насущним…

…Зима 1995-го. Дмитро Павличко у Львові, і це подія. Його поезії, цілий цикл, присвячені Чечені. Ще ніхто так не писав про лицарський чин цього народу. Я щойно повернулася із палаючого Грозного. Дивовсіт українського поета відтворював незламний дух звитяжців Ічкерії. Публікую в журналі «Свобода Народів».

…Щойно на літературному вечорі Дмитро Павличко сказав, що насамкінець прочитає вірш, який він дуже любить, – «За нас» («Голгофа людськості – Кавказ. Там розп'яли Чечню за нас…») Слухайте...

Читаю другий том «Спогадів», декілька днів живу в полоні вражень, адже є там і наша найновітніша історія, яку ми, нині живущі, переживали разом. «Спогади» не так про неспокійне життя автора, як про епоху на зламі тисячоліть. Серед численних мемуарних портретів, які написав Павличко, – його друзі Роман Лубківський, Олександр Бураковський, Роман Гром'як, діячі культури світового рівня – дослідник української та світової літератури Леонід Рудницький, великий польський поет Чеслав Мілош і видатний казахський Олжас Сулейменов, знакова постать епохи Іван Павло П, Папа Римський.. Отакі собі фрески з натури. Ціни їм нема.

На презентації Дмитро Павличко пообіцяв незабаром завершити третій том «Спогадів». Це для нас – приємна новина.

Словами щирої шани та любові привітав Павличка Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь. Ми вручили поетові квіти з побажаннями, які говорять не просто дорогим людям, а таким, без яких Україні – ніяк…

Марія БАЗЕЛЮК

Дмитро ПАВЛИЧКО

ДВА КОЛЬОРИ

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незнаними шляхами,
Сорочку мати вишила мені
Червоними і чорними нитками.

Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги,
Переплелись, як мамине шиття,
Мої сумні і радісні дороги.

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш горточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.

НЕ СПИ, МОЄ СЕРЦЕ!

Не спи, моє серце, не спи,
Побудьмо до ранку в дозорі,
Допоки козацькі степи
Не встануть, як хвилі на морі.

Ще буде на спочив пора,
Як ніч непробудна і тиха,
Ще нам заспіває гора
Говерла і рідна Пивиха.

Пожди, моє серце, пожди,
Допоки не встане руїна,
Допоки кайданів сліди
Не скине з душі Україна!
6.ІІІ 2003

ЛЕЛЕЧЕНЬКИ

З далекого краю
Лелеки летіли,
Та в одного лелеченьки
Крилонька зомліли.
    Висушила силу
    Чужина проклята,
    Візьміть мене, лелеченьки,
    На свої крилята.
Ніч накрила очі
Мені молодому,
Несіть мене, лелеченьки,
Мертвого додому.

ЗА НАС

За нас, оспалих і німих,
За нас, навиклих до кормиг,
За нас, розсварених нікчем,
За нас, шматованих бичем,
За нас, повсталих із труни,
За нас, тремких, як біль струни,
За нас, трудженних, як бджола,
За нас, вже спалених дотла,
За нас, не тямлячих путі,
Чечня вмирає на хресті.

За нашу мрію майову,
За мову, ще напівживу,
Та вже подібну до води,
Що березневі рве льоди,
За наш державницький ланцюг,
За сльози покаянь і скрух,
Що обертають нас в людей,
Та за спасіння всіх смертей,
Що сяють в темному житті,
Чечня вмирає на хресті.

За ваші дзвони, пане Рим,
За ваші гордощі й нестрим,
За вежі Праги й Карлів міст,
За богоносний благовіст,
За вас, Венеціє хмільна,
Собори Кельна, Відня, Брна,
За Мони Лізи дивовиж,
За ґеній ваш, месьє Париж,
За ваші вольності святі
Чечня вмирає на хресті.

За вас, панове і пані,
За ваші гульбища срамні,
За ваші вілли в сяйві Альп,
За ваш неоціненний скальп,
За твань зваблевих ваших душ,
За ваш печальний Мулен-Руж,
За ваш нумізматичний дар,
За європейський ваш базар,
За ваші банки золоті
Чечня вмирає на хресті.

Голгофа людськості — Кавказ;
Там розп'яли Чечню за нас.
По всій землі чеченська кров
Горить у вітражах церков,
Та смерті для того нема,
Хто визволяється з ярма!
Чечня воскресне, але ми
Погинем од ганьби й страми,
Бо, мавши волю і могуть,
Мовчали — аж її розпнуть!

КОЛИ УМЕР КРИВАВИЙ ТОРКВЕМАДА

Коли умер кривавий Торквемада,
Пішли по всій Іспанії ченці,
Зодягнені в лахміття, як старці,
Підступні пастухи людського стада.
О, як боялися святі отці,
Чи не схитнеться їх могутня влада!
Душа єретика тій смерті рада —
Чи ж не майне десь усміх на лиці?
Вони самі усім розповідали,
Що інквізитора уже нема.
А люди, слухаючи їх, ридали...
Не усміхались навіть крадькома;
Напевно, дуже добре пам'ятали,
Що здох тиран, але стоїть тюрма!

УКРАЇНЦІ В СВІТІ

СИЛА НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХУ

Петро ЮЩЕНКО,
Голова ВО «За Помісну Україну!»

Проект «Українці в світі» Всеукраїнського об'єднання «За Помісну Україну!» представляє духовних подвижників від доби Київської Русі до сьогодення. Мета проекту – явити сучасникам відомих та невідомих діячів у різних сферах людської діяльності, народжених Україною, які відіграли помітну роль в історії світової культури.

Український народ є одним із найдавніших народів світу. Ще римський історик Помпей Трог (I ст. до н. е.) стверджував: «Скіфи (пращури сучасних українців) – це найстаріша нація світу». А «батько історії» Геродот писав: «Вони є мудріші від будь-якої нації на Землі».

Українська людність уже в кінці першого тисячоліття впевнено заявила про силу національного духу у власному духовному подвижництві, що дивувало й викликало захоплення народів Заходу. Чи не тому дочки й сини князів київських стали правительками й правителями Франції, Норвегії, Данії, Угорщини, Шотландії, Грузії, Візантії, Османської та Російської імперій. Українські могутні гени назавжди увійшли в європейський менталітет.

В епоху Відродження українські юнаки заполонили університети Європи і своїм розумом розвивали науку, щедро ділилися зі світом ідеями та відкриттями. Франція, Італія, Англія, Австрія, Польща пам'ятають і шанують талановитих українських учених, державних діячів і митців, воїнів і купців, поетів і подвижників, які плідно творили і в себе вдома, і в інших землях. Творча енергія українців відкривала світові нові горизонти для розвитку.

Османською Туреччиною правили султани, народжені українками, Австрійська держава черпала свою силу з обширів Галичини, Російська імперія досягла своєї могутності значною мірою завдяки вченим-просвітникам, священикам, професорам Києво-Могилянської академії, які стали фундаторами і національної, і російської науки і культури. Якщо російська філософія починається з Григорія Сковороди, творчість якого й сьогодні дивує світ всеосяжністю та грандіозністю прозрінь, то велика російська література вийшла з «Шинелі» Миколи Гоголя і продовжилася творчістю Чехова, Буніна, Достоєвського та інших геніїв, чиї родоводи мають виразне українське походження.

З часів апостольських українська земля, освячена самим Андрієм Первозванним. Святий учень Христа благословив цю землю і пророкував їй велике майбутнє.

Іноземні джерела містять імена праукраїнських правителів вже перших століть нової ери.

Готський історик Йордан (VI ст. н. е.) у своїх хроніках свідчив, що вже в середині IV ст. на території сучасної України анти (праукраїнці) створили союз племен, що набув усіх ознак державності: існували свої спадкові правителі – рекси (царі), серед яких відомі імена Божа, Ардагаста і Пірагаста, а також полководців Хільбурдія, Доброгаста, Всегорда, Мезамира.

Придворний хроніст Прокопій Кесарійський писав, що представник князівського роду слов'ян-праукраїнців Хільбурдій (VI ст.), перебуваючи на службі у візантійського імператора Юстиніана (527–565), завдяки своєму талантові та відданості був призначений командувачем усіх військ імперії у Фракії, тобто став фактичним правителем Фракійської провінції.

За правління князя Мезамира (VI ст.) землі праукраїнців перетворилися на надійний військовий форпост, покликаний зупиняти просування аварців та їх союзників – ординців на захід, у глибину Європи.

Історик Павло Диакон стверджував, що в V столітті владі антських царів підкорялися землі від Дону до Вісли й Одеру та частина Богемії. Древній історик Прокопій засвідчує: «Ці народи, слов'яни і анти, не підкоряються одній людині, бо здавна живуть в демократії, тому про все, що для них корисне і шкідливе, радяться спільно». А інший історик, Маврикій, писав: «Жіноцтво антів було розумніше, ніж це властиво людській природі». Український історик М. Брайчевський довів, що анти споріднені з нами, що вони є носіями черняхівської, тобто української, культури.

В одній із кам'яних печер при костьолі св. Петра неподалік Зальцбурга (Німеччина) зберігся напис на мармуровій плиті про Одоакра, короля русинів, що жив у V столітті від Різдва Христового і став правителем Італії (476–493). Цей факт згадує також Самійло Зорка в Універсалі Богдана Хмельницького, акцентуючи, які славетні були у нас воїни і полководці, що доходили аж до Риму.

Пам'ятаємо ми й напівлегендарного князя Кия, на честь якого названо нашу столицю, за якого Київ почав набувати обрисів міста-фортеці; одного з перших київських князів Аскольда, який тричі ходив на Константинополь і врешті прийняв християнство. З «Літопису Аскольда» знаємо, що саме він, посівши посаду правителя, запровадив перше хрещення Русі у 860 році, після чого було створено митрополію. Візантійський патріарх Фотій надіслав у Київ архієпископа Михаїла Сирина та шістьох підлеглих йому єпископів.

За князювання рівноапостольної Ольги відбулося піднесення Київської Русі, її син Святослав, уславлений воїн, завоював Хозарію, вів боротьбу за Болгарію, воюючи з Візантією. Князювання Володимира Великого (980–1015) стало початком нового етапу в історії Київської Русі, етапу подальшого розквіту. Він завершив тривалий процес формування території Київської держави, визначив та закріпив кордони Русі. Давньоруська держава стала найбільшою країною в Європі. Святий рівноапостольний князь Володимир прийняв християнство, провів адміністративну, військову та релігійну реформи, уклав «Закон Земляний», посадив своїх синів на різних землях: Вишеслава – в Новгороді, Ізяслава – в Полоцьку, Святополка – в Турові, Бориса – в Ростові, Гліба – в Муромі, Станіслава – в Смоленську, Святослава – в Овручі, Судислава – в Пскові, Мстислава – в Тмуторокані. Володимир Великий був першим, хто започаткував традицію династичних шлюбів, укладаючи шлюбні союзи своїх дітей з провідними монархами Європи. Він сам був поєднаний шлюбами з чеською князівною Малфрідою та візантійською принцесою Анною, дочкою імператора Романа II. Сина Святополка він одружив з дочкою польського короля Болеслава Хороброго, а син Ярослав став зятем шведського короля Олафа Скотконунга.

Роки князювання Ярослава (1019–1054) стали часом найвищого розвитку і найбільшого піднесення Київської Русі. Як свідчать літописи, Ярослав був князем-будівничим, князем-просвітителем. З його іменем пов'язано створення першого у слов'янському світі писаного зведення законів – «Руської правди». Ярослав продовжив «сімейну дипломатію» та одружив своїх синів Всеволода – з дочкою візантійського імператора Константина IX Мономаха, Ізяслава – з сестрою польського князя Казимира I, Святослава – з онучкою німецького цісаря Генріха II. Три дочки Ярослава вийшли заміж за європейських королів: Анна – за французького Генріха I, Анастасія – за угорського Андраша (Андрія) I, а Єлизавета – за норвезького Гаральда Суворого. Ці союзи сприяли становленню Ярослава Мудрого як впливового європейського політика та складали йому славу «тестя Європи».

Онучка Ярослава Мудрого – Євпраксія-Адельгейда Всеволодівна отримала титул правительки Священної Римської імперії. А інша його онучка – Едігна, дочка Анни Ярославни, стала шанованою святою римо-католицької церкви.

У 1074 році на шляху до Києва Едігна оселилася як самітниця у дуплі липового дерева поблизу містечка Фюрстенфельдбук. Малим і старим допомагала вона в нужді й із незаперечним ореолом святості 26 лютого 1109 року відійшла у вічність. Її нетлінні мощі, як реліквія, понад 400 років зберігаються у церкві Пух, а діюче тут Товариство св. Едігни плекає пам'ять про славетну співгромадянку руського походження і проводить у роках, що закінчуються на цифру 9, святкові театральні вистави про життя та діяльність блаженної Едігни.

Уславленим у нашій історії є ім'я і Всеволода Ярославовича – великого князя київського, який заклав основу для успішного правління сина, Володимира Мономаха, і продовжив мудру політику свого батька, укладаючи династичні шлюби своїх дітей з європейськими монаршими родинами. Його дочка Янка стала нареченою візантійського царевича Константина Дуки.

Варто згадати і часи правління Володимира Мономаха; його дидактичний твір «Повчання дітям» залишається актуальним і нині, ґрунтуючись на християнських цінностях та батьківській мудрості.

Нащадки Мономаха також породнилися з монархами Європи. Так, його онучка, Добродія (Євпраксія) Мстиславна, була видана за Олексія – старшого сина візантійського імператора Іоанна II Комніна, відома як перша жінка-лікар в історії України-Русі, автор медичного манускрипту «Алімма».

Згадаємо ми й Ірину Володарівну – дочку Володара (Івана Ростиславича), князя звенигородського (бл. 1086–1092) і перемишльського (1092–1124 рр.). 20.07.1104 р. її видали заміж за Ісаака Комніна, сина візантійського імператора Олексія I Комніна (помер після 1131 р.). Це був перший випадок прямих контактів Візантії з окремим князівством, що можна розцінювати як великий успіх зовнішньої політики перемишльських князів. Від цього шлюбу, за однією з версій, народився візантійський імператор Андронік.

Не обійдемо увагою й князів часів роздробленості Київської Русі, зокрема: Ярополка, сина Володимира Мономаха, великого князя київського, який одружився з Оленою – дочкою аланського князя; за «Повістю минулих літ» Ярополк відзначався великою мужністю і здобув славу у боротьбі з половцями; Святослава Ольговича, він зумів у тяжкі часи зберегти Чернігівське князівство: узяв за дружину дочку половецького хана Аєпи, чим убезпечив князівство від половецьких набігів; Ярослава Осмомисла, котрий зміг об'єднати Галицьку землю в одну державу та сприяти її розвиткові (його вміла зовнішня та внутрішня політика забезпечила мир із сусідніми князівствами та активні дипломатичні зв'язки з Візантією, Угорщиною та Польщею); Романа Мстиславича, котрий зміг з'єднати Галичину і Волинь у єдину європейську державу, мати зносини з якою вважали за честь папський Рим, королівські Угорщина та Польща, імператорська Візантія (перший із правителів України-Русі, хто титулував себе «самодержцем землі Руської», князь Роман відродив святу справу свого славетного предка – Володимира Мономаха); Данила Галицького – єдиного з володарів княжої України, хто сміливо став на сторожі рідної землі перед страшною монголо-татарською навалою; згадаймо також нащадків Данила – Лева Даниловича, Юрія Львовича, братів Андрія та Лева Юрійовичів, які всіма можливими способами прагнули зберегти честь і духовну міць уже сплюндрованої татарами княжої України-Русі та відродити її велич і європейську славу.

Та згодом з-під монголо-татарського ярма український народ потрапив під польсько-литовську владу. Але й тут з'явилися видатні діячі, поводирі, вожді, які всіма силами відстоювали права поневоленого народу, його самобутність і високу духовність. І як нам не згадати серед них такі імена:

Любарта Гедиміновича, котрий останнім намагався боронити самостійність Галицько-Волинської княжої держави, спорудивши на ній славнозвісні замки та укріплення; Симеона Олельковича – останнього князя на українських землях, який ще силкувався зберегти для наступних поколінь велич стольного великодержавного Києва; Михайла Глинського – відчайдушного борця, який до останнього не полишав спроб визволити рідний край з-під чужоземного ярма; Костянтина Острозького – подвижника науки та освіти, визначного мецената, засновника першого вищого навчального закладу в Україні – Острозької академії; Йова Борецького – засновника Київського православного братства та відомої Братської школи на Подолі; Петра Могилу – мудрого просвітителя і пастиря, подвижника української церкви, фундатора славнозвісної Києво-Могилянської академії.

У ці часи в Україні вперше прогриміла на весь світ козацька слава – слава звитяжців, яким згодом судиться відродити нову українську державність. І серед них ми з пошаною згадуємо: Дмитра Вишневецького-Байду – засновника Запорозької Січі, котрий героїчно загинув у турецькому полоні та, як герой, був оспіваний народом у безсмертних думах і піснях; Криштофа Косинського – першого з козацьких ватажків, хто кинув відвертий виклик польсько-шляхетським поневолювачам; Северина Наливайка, який до останнього боронив права українського козацтва в нерівній битві з королівськими військами; Петра Конашевича-Сагайдачного, слава переможних походів якого лунала по всіх країнах Європи, лякала турецько-татарських загарбників і якому судилося відродити велич Київської православної митрополії та Київського братства.

Козацтво стало потужною політичною силою, відомою в усій Європі.

У середині XVII століття український народ нарешті спромігся скинути з себе осоружне невольниче ярмо, рішуче повстати проти шляхетського панування і створити власну державу вольних козаків, що, за одним із літописних джерел XVIII століття, «воїнами і суддями самі собі стали». Незважаючи на війни та лихоліття, українці були віруючим і освіченим народом. Архідиякон Павло, син блаженнійшого Макарія, патріарха антіохійського, що супроводжував свого батька у подорожі по Україні (XVII ст.), писав: «Ми помітили в цьому благочестивому народі побожність і благочестя, що вражали… По всій землі… козаків ми помітили дивовижну і прекрасну рису: всі вони, за винятком небагатьох, та й навіть більшість їхніх жінок і дітей, уміють читати і знають порядок церковних служб і церковні наспіви; окрім того, священики навчають сиріт і не залишають їх тинятися вулицями невігласами…».

Велику роль у поширенні освіти на наших землях відіграли вітчизняна книга та вітчизняне книгодрукування. Серед цілого слов'янського світу найперші книжки, надруковані кирилицею, були українські.

Відомо, що 1491 року в м. Краків, у друкарні чеха Швайпольта Фіоля, було надруковано Октоїх, Часослов, Тріодь Постну, Тріодь Квітну і Псалтир. До речі, там, де Ш.Фіоль не був зв'язаний канонічним церковно-слов'янським текстом, тексти його видань набували усіх ознак живої української мови.

Традиційно, радянська наука першодрукарем на українських і російських землях вважала Івана Федорова (1572). Проте, документи, знайдені у Львівських архівах, та дослідження Івана Огієнка свідчать, що вже 1460 року у Львові існувала друкарня Степана Дропана, де друкувалися книги тогочасною українською мовою, тобто за 112 років до Івана Федорова. Сам Іван Федоров у своїй післямові до «Апостола» стверджує, що «він йшов стопами боговибраного мужа».

Багато лиха довелося зазнати українському народові: це й страшні часи Великої Руїни (1658–1686), коли брат ішов проти брата – і кожен був засліплений жадобою влади; це й розшматування українських земель між трьома сусідніми державами – Московським царством, королівською Польщею, султанською Туреччиною… Але все ж таки ця трагічна, та водночас і героїчна доба дала Україні чимало визначних імен. І серед них не можна не згадати:

Богдана Хмельницького, який очолив всенародну боротьбу за волю, здобув перемогу в багатьох доленосних битвах і проголосив народження нової української держави – Гетьманщини;

Полковників Богданового війська – Михайла Кричевського, Максима Кривоноса, Івана Богуна, Данила Нечая та інших героїв, що не шкодували життя та проливали свою кров у битвах заради волі рідного краю;

Івана Виговського, що намагався припинити в Україні воєнне лихоліття, забезпечити їй мирне життя в злагоді та порозумінні з сусідами, але водночас був готовий дати нищівну відсіч кожному, хто спробує порушити цей мир;

Петра Дорошенка, що найбільше переймався долею українських земель, роздертих між володіннями жадібних монархів, і силкувався всіма можливими засобами об'єднати ці землі, злучити їх нерозривно і навіки;

Івана Мазепу – дипломата і мецената, який понад двадцять років свого правління намагався піднести славу та велич козацької України, а в момент найбільшого лихоліття зробив останню відчайдушну спробу вирвати її з безодні «двох проваль – воюючих між собою монархів»;

Павла Полуботка – сміливого та рішучого отамана, «другого Мазепу», що не побоявся відстоювати права українського козацтва перед деспотом-імператором, за що й прийняв останні муки в царській в'язниці;

Кирила Розумовського – останнього гетьмана українського козацтва, вихованця європейських університетів і невтомного захисника та реформатора козацької державності;

Петра Калнишевського – останнього кошового отамана Запорозької Січі, цього «орлиного гнізда», що було святим місцем для кожного українця і ненависним для царської влади та її посіпак… Дні Калнишевського, як і Полуботка, згасли далеко від батьківщини, за мурами соловецьких застінків.

Ми можемо пишатися конституційним чином Пилипа Орлика, що випередив Європу на 80 років, як й ідеєю федерації, що таки втілилася в життя на початку XX століття, виникнувши значно раніше в українському суспільному проводі.

Духовний і культурний вплив українців поширювався на багато країн, але найперше – на сусідні країни: Польщу, Білорусь, Росію… Так, українські латиномовні поети, філософи, просвітники, церковні діячі XV–XVI ст. у Польщі вважаються «своїми»: Григорій Саноцький, Павло Кросненський, Станіслав Оріховський, Йосип Верещинський, Севастян Кленович, Шимон Шимонович, Симон Пекалід та багато інших. І це лише ті представники українського ренесансного гуманізму, що наголошували на своєму українському («рутенському») походженні.

Потужний культурний потік йшов з України і до Московської держави (згодом Російської імперії). Єпіфаній Славинецький, Симеон Полоцький, Стефан Яворський, Феофан Прокопович, Лаврентій Горка, Сильвестр Кулябка, Гедеон Вишневецький, Іоанн Максимович, Іларіон Лежайський і найперший з них – Петро Могила, який запропонував Москві послуги київських учених, – це лише частина тих українців, які піднімали російську науку.

Українці заснували школи від Воронежа до Іркутська, від Архангельська до Астрахані. Й саме їхніми стараннями (зокрема, Стефана Яворського) створено першу вищу школу Росії – Московську слов'яно-греко-латинську академію за прикладом Києво-Могилянської академії. І не лише створено. Могилянці «передали їй свій дух, свій напрямок», бо з 1701 по 1762 рік тут за царськими наказами працювало 95 учених із Києво-Могилянської академії. За цей час з 23 ректорів – 18 були могилянцями, з 25 префектів, відповідно, – 23. Київські вчені в Росії укладають підручники, започатковують силабічну поезію, драматургію, театр, закладають основи філософії, вивчення іноземних мов. Феофан Прокопович, тодішній голова «вченої дружини» Петербурга, сприяє відкриттю Російської академії наук.

У другій половині XVIII ст. у Москві й Петербурзі працює плеяда високоосвічених українців – блискучих викладачів, перекладачів, видавців, письменників, журналістів. Серед них: Михайло Антоновський, Григорій Брайко, Іван Ванслов, Володимир Золотницький, Яків Козельський, Микола Мотоніс, Василь Рубан та багато інших.

У церковній царині до 70-х років XVIII століття всі вищі ієрархічні посади в Росії посідали переважно українці. Це митрополити: Тобольський і Сибірський – Філофей Лещинський, за ним – Іоанн Максимович, Павло Конюскевич, Арсеній Мацієвич; Ростовський і Ярославський – святий Димитрій Ростовський (Данило Туптало); єпископи та архієпископи: Псковський і Нарвський – Феофан Прокопович, Рафаїл Заборовський; Рязанський і Муромський – Стефан Яворський, Гавриїл Бужинський; Астраханський, Костромський і Санкт-Петербурзький – Сильвестр Кулябка; Смоленський і Дорогобузький – Гедеон Вишневецький; Великоновгородський і Великолуцький – Стефан Калиновський; Вологодський і Великоустюзький – Теофілакт Слонецький; Мстиславський, Оршанський і Могильовський – Георгій Кониський; архімандрити: Троїце-Сергієвський – Амвросій Дубневич; Якутський – Іларіон Лежайський; Слуцький (Білорусь) – Михайло Козачинський; Московського Донського монастиря – Варлаам Лащевський; Московського Заіконоспаського монастиря – Гедеон Слонимський; усі архімандрити Троїце-Сергієвого монастиря від 1722 до 1766 року та багато інших.

Україна дала також не поодиноких подвижників, а цілу плеяду талановитих вчених і лікарів, які працювали в різних галузях медицини і якими могла б пишатися кожна нація і кожна держава: Юрій Дрогобич (1450–1494) – перший на всіх східно-слов'янських теренах доктор медицини, випускник Краківського і Болонського університетів, згодом – ректор Болонського університету; Єпифаній Славинецький (? – 1675) – засновник і перший ректор греко-латинської школи у Москві, автор перекладів авторитетних текстів з медицини та багато інших. Тільки в другій половині XVIII ст. серед викладачів і професорів медичних шкіл Росії було понад 50 українців.

Багато українських медиків XVIII – поч. XIX ст. стояли біля витоків формування наукових основ медичної науки та увійшли в золотий фонд не лише української чи російської, а й світової медицини як засновники наукових напрямків: Н.Максимович-Амбодик (акушерство), Д.Самойлович, І.Полетика, О.Шафонський (епідеміологія), О.Шумлянський, М.Тереховський (морфологія і патологія), П.Загорський, І.Буяльський (анатомія, хірургія), С.Хотовицький (педіатрія).

Видатні українські лікарі та вчені підготували грунт, на якому розвивалася медична наука у XIX–XX століттях. Так, гідними продовжувачами медичної справи стали: М.Скліфософський – один із піонерів черевної хірургії, антисептики і асептики; В.Високович, М.Бокаріус, В.Хавкін, О.Богомолець, С.Федоров та багато інших. Без сумніву, з особливою вдячністю маємо згадати серед наших видатних медиків: Івана Горбачевського – гігієніста, епідеміолога, ректора Карлового університету в Празі, першого міністра охорони здоров'я Австро-Угорщини; Степана Андрієвського – директора Медико-хірургічної академії в Петербурзі; Миколу Гамалію – мікробіолога і епідеміолога, почесного члена Академії наук, одного із засновників бактеріологічної станції в Росії, який першим здійснив вакцинацію людей проти сказу; Данила Самойловича – засновника епідеміології в Російській імперії, обраного за свої досягнення членом Паризької, Марсельської, Тулузької, Мангеймської та інших (загалом 13-ти) зарубіжних хірургічних академій, а також Російської медичної колегії; Опанаса Шафонського – одного із засновників епідеміології в Російській імперії, доктора медицини Страсбурзького університету, хто першим розпізнав чумну епідемію; Валерія

Картина Володимира Орловського

Яворського – професора Краківського університету, члена Польської АН у Кракові, автора численних наукових праць з клінічної гістології й гастрології; Костянтина Яцуту – лікаря-анатома і антрополога, доцента Петербурзької військово-медичної академії, професора анатомії Петербурзького психоневрологічного інституту, професора школи дентиатрії в Мюнхені та багатьох інших наших співвітчизників.

Першим ученим-медиком з українським корінням, хто отримав Нобелівську премію з медицини, був Ілля Мечников, уродженець Харківщини. Згодом цією ж премією був відзначений Абрахам Ваксман – винахідник першого антибіотика, американський громадянин, що народився на Вінничині; Георг Вальд, Ерік Кендел, чиї предки також емігрували з України… Були також інші Нобелівські лауреати: фізик Жорж Шарпак – учений Пастерівського інституту в Парижі, мала батьківщина якого – Рівненщина; хімік Роальд Гофман – учений Колумбійського університету, родом з Львівщини; економіст Семен Кузнець – викладач Гарвардського університету, уродженець Харкова…

Варто згадати й інших учених з українським корінням: Степана Смаль-Стоцького – мовознавця, професора Українського вільного університету в Празі; Михайла Драгоманова – приват-доцента Київського університету, засновника першого українського позацензурного видавництва закордоном; Івана Пулюя – фізика і винахідника, доцента Віденського та професора Празького університетів; Георгія Вороного – професора Варшавського університету, члена-кореспондента Петербурзької академії наук; Омеляна Пріцака – історика, сходознавця, професора Гамбурзького та Гарвардського університетів; Пилипа Кулика – філософа, декана філософського факультету Празького університету, ректора Університету в Граці; Юрія Полянського – геолога і археолога, дослідника Анд, професора Державного університету в Буенос-Айресі, члена Аргентинської академії наук; Степана Тимошенка – інженера, професора Мічиганського та Каліфорнійського університетів, автора найбільшого у світі мосту через Міссісіпі; Івана Фещенка-Чопівського – металурга, професора Краківської гірничої академії; Миколу Миклухо-Маклая – мандрівника, антрополога, етнографа, дослідника тропічної Океанії, що працював у Петербурзі; Володимира Вернадського – природознавця, мінеролога і біохіміка, основоположника вчення про біосферу та ноосферу, академіка Петербурзької академії наук; Бориса Балінського – біолога, зоолога, фундатора електронно-мікроскопічних досліджень у зоології, декана Йоганнесбурзького університету (Південна Африка); Петра Прокоповича – відомого бджоляра, творця першого у світі розбірного рамкового вулика; Отто Струве – астронома, віце-президента Міжнародного астрономічного союзу; Максима Ковалевського – соціолога, юриста, історика, академіка Петербурзької академії наук, професора Стокгольмського та Оксфордського університетів; Валентина Глушка – конструктора, творця реактивних двигунів, академіка Академії наук СРСР; Бориса Грабовського – онука відомого українського поета, винахідника, творця електронного телебачення; Костянтина Ціолковського – винахідника у галузі аеро- та ракетодинаміки, основоположника космонавтики; Юрія Кондратюка – вченого-винахідника, одного з піонерів ракетної техніки та теорії космічних польотів; Івана Борковського – археолога, ректора Українського вільного університету в Празі; Григорія Махіва – ґрунтознавця, працював у Детройті та Стенфорді; Степана Рудницького – географа та картографа, фундатора Інституту прогресу Заходу і Сходу у Відні; Ярослава-Богдана Рудницького – мовознавця, славіста, працював у Канаді; Володимира Кубійовича – географа, енциклопедиста, укладача Енциклопедії українознавства, працював у Франції; Архипа Люльку – конструктора авіадвигунів, працював у Москві; Степана Пономарьова – бібліографа, культурного діяча, творця бібліографічного словника видатних українців; Михайла Тугана-Барановського – економіста, історика, працював у Петербурзі, одного із членів-засновників Академії наук; Михайла Остроградського, математика, що працював у Парижі та Петербурзі; Олександра Можайського – винахідника першого у світі літака; Ігоря Сікорського – авіаконструктора, винахідника гелікоптера, піонера авіації в Англії та Франції…

Світова художня культура пишається творцями, народженими Україною, та шанує їх видатні імена: Анна Ахматова (Горенко) – поетеса зі світовим ім'ям, що жила і працювала в Росії; письменник Володимир Короленко; Євген Гребінка – письменник, статс-секретар Петербурзької академії мистецтв, людина, яка допомогла Шевченкові видати «Кобзар»; художники: Казимир Малевич, Сергій Васильківський, Петро Левченко, Володимир Орловський, Сергій Світославський, Іван Сошенко, Ілля Репін; композитори: Петро Чайковський, Ісаак Дунаєвський, Дмитро Бортнянський, Максим Березовський; співак Іван Козловський; танцівник, хореограф та керівник балетної трупи Паризької «Гранд Опера» Серж Лифар…

Згадаємо відомих спортсменів і тренерів: Івана Піддубного, Леоніда Жаботинського, Олега Базилевича, Валерія Лобановського, Йожефа Сабо, Анатолія Бишовця, Андрія Шевченка, братів Віталія та Володимира Кличків; льотчиків-космонавтів: Павла Поповича, Хайдемарі Стефанишин-Пайпер – астронавтку НАСА, першу українку, яка побувала в космосі.

Формування нових національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань сучасної людини, і в першу чергу дитини, виховання її поваги до нашого історичного минулого на прикладах видатних співвітчизників – основна місія проекту «Українці в світі». Нам треба жити, як говорив Олександр Архипенко, «в приявності образів наших безсмертних геніїв, бо це допоможе… удержувати наш український дух, піднести нашу національну свідомість та наші культурні ідеали, допоможе нам скріпити фундамент нашої нації».

Канцлери, патріархи, міністри, кардинали, царі, королі, винахідники, звитяжці духу – їх тисячі, народжених в Україні. Вони стали інтелектуальним, генетичним живильним середовищем для розквіту інших країн і народів. Уявімо собі, якою потужною державотворчою нацією стали б українці, якби вся та сила була спрямована на саморозвиток!

Німецький письменник Йоганн Ґотфрід Ґердер (1744–1803) писав:

«Україна стане колись новітньою Грецією: прекрасне підсоння цього краю, весела вдача народу, його музичний хист, родюча земля – колись прокинуться: ... і повстане велика, культурна нація – й її межі простягнуться до Чорного моря, а відтіля ген, у далекий світ».

 ПОГЛЯД

ЗЕЛЕНА ЕНЕРГЕТИКА – ПРОТИ ОЛІГАРХІВ

Наталка ПРУДКА

Україна повинна позбутися залежності від імпортованих енергоресурсів, особливо газу. Поставленої мети можна досягти шляхом **інтенсивного розвитку відновлюваної енергетики** та різкого **підвищення енергоефективності** житла, бюджетних установ, транспорту, будівництва тощо. Гальмують повноцінний розвиток цих напрямків лобісти традиційної енергетики, адже ні з ким не збираються ділити цей надзвичайно прибутковий та корумпований сегмент бізнесу.

Адепти традиційної енергетики активно задіяні практично в усіх структурах влади. В результаті Україна катастрофічно не встигає за світовим трендом «зеленої» енергетики. Провідні країни – США, Німеччина, Китай – активно розвивають відновлювану енергетику (ВДЕ) та енергоефективність. Вони охоче діляться з Україною вражаючими результатами і радять робити так само.

Чому Україні вигідно розвивати «зелену» енергетику? «Тому що це не лише скорочення парникових викидів в атмосферу, а ще й своєрідна демонополізація, тобто, **відповідь на монополізм у традиційній енергетиці**», – вважає патріарх «зеленої» енергетики Німеччини, колишній депутат парламенту Ганс-Йозеф Фелл. Розроблену ним систему «зеленого» тарифу вже використали понад 80 країн, забезпечивши стрімкий розвиток ВДЕ. В багатьох країнах Європи в загальному енергобалансі частка альтернативної енергетики вже сягає 30–40 відсотків – і сталося це за досить короткий період.

Наприклад, Німеччина запровадила «зелений тариф» в 2000 році. «В країні почалися революційні зміни, і це породило бум відновлюваної енергетики – багато країн почали наслідувати Німеччину. Якщо в 2000 році часта ВДЕ була 6 відсотків, то нині 35 відсотків. Сьогодні **в Німеччині відновлювана енергетика є найдешевшим джерелом енергії** порівняно з вугільною, атомною та іншими видами», – поділився Ганс-Йозеф Фелл на зустрічі з пресою в Києві під час 8-го міжнародного форуму сталої енергетики SEF-2016, куди прибули експерти та виробники з 29 країн.

А от Україна «пасе задніх» – залежно від сезону, частка ВДЕ в енергобалансі коливається в межах 1,05-1,16 відсотка, хоча якщо порівнювати з 2006 роком, то це в 10 разів більше. В Україні переважає виробництво енергії з вітру та сонця, а от малі гідроелектростанції майже не будуються, хоча річок та води вдосталь, особливо в Карпатському регіоні. Потенціалу вітру та сонця також вистачає для того, щоб потрапити в світовий тренд «зеленої» енергетики.

Довідка

«Зелений» тариф спрямований на заохочення генерації електроенергії відновлюваною енергетикою. В Україні він запроваджений з 2008 року і передбачає обов'язкове придбання електроенергії ринком від малих ГЕС (до 10 МВт), вітрових, сонячних електростанцій, а також тих, що використовують біомасу як паливо.

І що цікаво, науковці західної Європи готують вражаючий «сюрприз» для українських монополістів та олігархів (відомо, що 70 відсотками теплової енергетики – найпотужнішого забруднювача викидами парникових газів, володіє Рінат Ахметов).

УКРАЇНІ СТОВІДСОТКОВУ «ЗЕЛЕНУ» ЕНЕРГЕТИКУ?

Справжньою сенсацією стало повідомлення Ганса-Йозефа Фелла про те, що декілька європейських інститутів об`єднали свої зусилля з метою «дослідити можливість **переведення всієї енергосистеми Європи та Північної Африки стовідсотково на відновлювані джерела енергії**». Здійснюються «унікальні напрацювання щодо **переведення всієї енергосистеми України на 100 відсотків відновлюваної енергетики**». Досить амбітна і революційна заява для України.

«В України немає іншого шляху, крім як розвивати ВДЕ. Це обумовлено не лише причинами глобальної зміни клімату, а й економічними причинами. Такий сценарій – це найкраща можливість досягти енергетичної незалежності», – радить Ганс-Йозеф Фелл.

Такої ж думки й міністр екології Остап Семерак. У коментарях автору він сказав: «Нова Енергетична стратегія повинна бути з пониженим карбоновим вмістом, **ми повинні рухатися до стовідсоткової відновлюваної енергетики**. Це буде конкурентна перевага України. Ті, хто бачить сьогодні цей потенціал, стануть лідерами».

ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

Україна має надпотужний потенціал для економії, адже споживає енергоносіїв в 3–5 разів більше порівняно з провідними країнами, а відтак цей сегмент ринку відкриває великі можливості для розвитку. «Ринок енергоефективності в Україні складає більш ніж $48 мільярдів. **Тариф для малої сонячної електростанції у нас найвищий в Європі**, тому динаміка спорудження сонячних станцій дуже позитивна», – повідомив голова Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження Сергій Савчук на міжнародному форумі SEF-2016.

За даними Ганса-Йозефа Фелла, в деяких країнах, наприклад, Данії, Швеції, Ісландії, вже розробляються енергетичні стратегії переходу **до 2050 року на стовідсоткове використання відновлюваних джерел енергії** в загальній структурі виробництва. На його думку, Україна, враховуючи її ресурсний потенціал, також має всі шанси наздогнати розвинуті країни.

СОНЯЧНИЙ БУМ НАЗРІВАЄ?

Поштовхом для розвитку ВДЕ могло б стати інвестиційно привабливе законодавство. Але хаотичні змагання політиків у парламенті за доступ до надзвичайно прибуткового енергобізнесу відкинули Україну назад на декілька десятиліть порівняно з провідними країнами. І тепер в парламенті, схоже, на догоду власнику теплової генерації, знову готують черговий удар по альтернативній енергетиці, тоді як тільки-но намітилися перші ознаки розвитку «зеленої» енергетики.

Лише в 1-му півріччі 2016 року в Україні збудували 14 нових об'єктів відновлюваної енергетики потужністю майже 39 МВт. «Протягом цього часу у проекти відновлюваної енергетики (ВДЕ) було інвестовано понад €42 млн – основний внесок у розвиток галузі зробили компанії сонячної енергетики, які побудували у січні-червні 12 нових електростанцій загальною потужністю 37 МВт», – повідомив генеральний директор Центру інноваційного бізнесу, голова оргкомітету світового форуму SEF-2016 Віталій Давій, наголосивши, що нові об'єкти вітрової та малої гідроенергетики в першому півріччі не будувалися.

За його даними, до кінця року українські та зарубіжні девелопери планують звести в Україні 34 нові сонячні електростанції загальною потужністю понад 120 МВт. Інвестори також розглядають ще 11 інвестиційних проектів в царині біомаси та вітроенергетики. Про інтерес до цього сегменту ринку вже заявили девелопери з Китаю та Південної Кореї.

Про велику зацікавленість до розвитку альтернативної енергетики свідчать і наміри сонячних регіонів України: в ході вищезгаданого форуму SEF-2016 голова Херсонської облдержадміністрації **Андрій Гордєєв підписав Меморандум про співробітництво з європейським виробником сонячних модулів RECOM**. «Згідно з Меморандумом, в Херсонській області планується збудувати низку сонячних електростанцій загальною потужністю 500 МВт. Компанія RECOM має доступ до джерел фінансування японських фінансових установ і планує самостійно виступити інвестором будівництва сонячних електростанцій на Херсонщині», – повідомила співвласниця Центру інноваційного бізнесу Юлія Березовська.

Якщо вищезгадані наміри будуть реалізовані, тоді херсонські станції можна буде порівняти з потужністю атомного енергоблоку: в Україні працюють 13 ядерних енергоблоків, два з яких потужністю по 440 МВт кожен, решта – по 1000 МВт. У зоні ЧАЕС спільно з китайськими виробниками також починається будівництво сонячних електростанцій загальної потужністю 350 ВМТ. «Для цього в зоні вже підготовлено майданчик площею 2,5 га. Крім того, в зоні ЧАЕС реалізується перший пілотний проект вирощування енергетичної верби на площі 4 га», – повідомив Остап Семерак.

Цілком очевидно, що сонячна енергетика може стати повноцінним конкурентом тепловї та атомної. Для багатьох українців такі міркування поки що в області фантазій, але світовий досвід доводить, що в багатьох провідних країнах це вже стало реальністю – лише в США є 3 міста, які повністю перейшли на альтернативну енергетику (додаток), а плани на майбутнє – ще більш вражаючі. Тому й не дивно, що лобісти в парламенті намагаються зупинити розвиток «зеленого» конкурента, готуючи відповідні важелі протидії.

УБИТИ КОНКУРЕНТА?

«Одночасно з опрацюванням оновленої Енергетичної стратегії, нам **потрібно сприяти максимально швидкому ухваленню законопроектів**, які вже зараз давали б нам можливість скорочувати споживання енергоресурсів, розвивати виробництво енергії з відновлюваних джерел. Удосконалення законодавства – це саме ті кроки, яких від нас чекають інвестори та бізнес. Вони потребують конкретики у правовому полі, прозорого ринку, зрозумілих правил гри на ньому», – наголосив Сергій Савчук. Питання в тому, чи ухвалить парламент потрібні для розвитку галузі закони.

Довідка:

За ініціативи Держенергоефективності разом з парламентським Комітетом з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки вже розроблено чимало законопроектів, які потребують негайного ухвалення. Ключові законопроекти вже на розгляді парламенту – це законопроект щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії (№4334 від 30.03.2016, він вже ухвалений в першому читанні), про внесення змін до базового Закону України про енергосервіс (№ 4549 від 29.04.2016), про енергетичну ефективність будівель (№4941 від 11.07.2016), про комерційний облік комунальних послуг (№4901 від 06.07.2016), щодо запровадження обов'язкового стимулюючого тарифного регулювання, у тому числі, у сфері теплопостачання (№ 4937 від 08.07.2016).

Сергій Савчук не згадав про існування законопроектів, в разі ухвалення яких парламент відкине на десятиліття назад розвиток сонячної енергетики. Сьогодні цей сегмент ринку надзвичайно привабливий для потенційних інвесторів, адже для виробників сонячної електроенергії, які продають свій товар в єдиний енергоринок України, діючий тариф – близько 8 грн за кВт-годину, тобто, еквівалент 30 центів.

Однак ринок відновлюваної енергетики може втратити свою привабливість, якщо парламент таки ухвалить зміни до Закону «Про електроенергетику» з метою зниження тарифу вдвічі для вже збудованих до липня 2015 року сонячних електростанцій. Автори відповідних законопроектів – депутати з фракції «Народного фронту», яка, схоже, обслуговує інтереси Ріната Ахметова – йому належить більшість ТЕС, потужною конкуренцією яким загрожує стати альтернативна енергетика. Для іноземних інвесторів в Україні відкриті великі можливості. Зразком може стати китайська корпорація CNBM, якій у власність перейшли Клюєвські сонячні станції, та багато інших дрібніших інвесторів. Намітився стабільний приріст домашніх сонячних систем, розташованих на дахах будинків. Різкий стрибок у приватному секторі почався після того, як в 2015 році парламент ухвалив закон №514 на підтримку розвитку альтернативної енергетики. Закон зобов'язав обласні енергопостачальні компанії купувати надлишок електроенергії у власника приватного будинку, обладнаного сонячною станцією.

«Після ухвалення Закону №514-VII кількість домогосподарств, які встановили сонячні панелі на дахах, за один квартал зросла на 84 відсотки. Ця тенденція зберігається і сьогодні. В Україні є 6,5 млн приватних домогосподарств, які можуть встановлювати подібні сонячні панелі. Тому є реальна нагода створити внутрішній ринок, залучати інвестиції та ставити заводи, які б виробляли сонячні панелі. Їх буде значно легше виробляти тут, аніж завозити з Китаю», – зазначив Сергій Савчук.

Довідка

Спорудження сонячної електростанції на даху будинку потужністю 5кВт обійдеться приблизно в $5-6 тис. (з ндс), якщо встановити обладнання китайського виробника, яке розраховане щонайменше на 20 років. «Якщо ж вибирати європейського виробника, то вартість станції такої ж потужності буде €5-6 тис (з ндс). Один кіловат потужності займає на даху приблизно 7 квадратних метрів, на яких розміщується 20 сонячних модулів по 250 Вт кожен. Якщо ж брати модулі по 265 чи 300 Вт, то їх кількість пропорційно зменшується. Важливо ***купувати модулі у визнаних фірм****, бо інакше після 3-го року експлуатації їх продуктивність падає і через 3–5 років можна залишитися без станції. Потрібно також використовувати солярні кабелі, розраховані на 20 років експлуатації», – повідомив автору Олександр Констянтинов, керівник компанії з проектування та будівництва сонячних станцій.*

Але не все так просто, як може здатися на перший погляд. Схоже, влада надає підтримку винятково «зеленим» проектам наближених до неї структур. Про це свідчить зовсім свіжа постанова НКРЕКП про запровадження нових тарифів з 1 жовтня – тепер дехто з виробників продаватиме свій товар в ринок за тарифом понад 13 грн за кВт-годину, тобто, по 50 центів. Рекордно високий тариф не піде на користь ВДЕ, а лише збурить громадськість, яка підтримає дешевшу традиційну енергетику. Такої тарифної вакханалії не знала жодна країна. Державний Регулятор (в особі НКРЕКП) мав би збалансувати інтереси усіх виробників електроенергії, включаючи і нетрадиційну енергетику. Але його політика прямо протилежна.

СВІТОВИЙ ДОСВІД

Усвідомивши, що запаси органічного палива не безмежні, а шкідливі викиди в атмосферу від спалювання вугілля і газу загрожують глобальною екологічною катастрофою, багато країн вирішили переглянути стратегію розвитку енергетики у бік збільшення питомої ваги відновлюваної енергетики. За свідченнями експертів, світовий попит на відновлювані джерела енергії стрімко зростає: **за прогнозами ООН до середини століття їх частка у глобальному енергетичному балансі сягне 40 відсотків**.

У директивах Європейського Союзу навіть встановлено індикативний показник з виробництва електроенергії відновлюваними джерелами – в енергобалансі до 2020 року він має зрости до 20 відсотків. Це стосується і України, адже в разі недотримання цих вимог з приєднанням до Європейського Союзу доведеться почекати. І що цікаво, серед країн пострадянського простору Україна була найбільш підготовленою до освоєння енергії відновлюваних джерел, тому що в нашій країні були сконцентровані основні наукові дослідження колишнього Союзу.

Закінчення на 16-й стор.

ПРАВДА КЛИЧЕ

НЕ ТРЕБА ПРИКРИВАТИСЯ ЧУЖИМИ АВТОРИТЕТАМИ: ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ!

Володимир СЕРГІЙЧУК

З проголошенням незалежності українські вчені одержали можливість доступу не тільки до колишніх спецхранів, а й до праць багатьох зарубіжних науковців, які вивчали історію нашого народу в період протистояння СРСР і Заходу, відповідно одержані ними результати не були відомими для нас. Звичайно, до цих напрацювань зарубіжної історіографії треба ставитися з повагою, але водночас необхідно звірити їхні висновки з нововідкритими документами власних архівів. За таких обставин запропоновані зарубіжними вченими концепції можуть одержати новий імпульс для свого розвитку, або ж виявитися нежиттєздатними з огляду на оприлюднену нову документальну базу.

Саме така ситуація складається і з вивченням проблеми кількості втрат українства під час Голодомору – геноциду 1932 – 1933 років. Скажімо, коли в 1988 році працювала Міжнародна комісія юристів, що розглядала дану проблему, то уряд СРСР відмовив їй у наданні будь-яких архівних документів. І очолювана Джеймсом Мейсом комісія Конгресу США також могла робити висновки тільки на основі процензурованих в СРСР даних і свідчень очевидців, що опинилися у вільному світі після Другої світової війни.

Чому про це змушений писати? Бо десятки років утверджувалося в нашій діаспорі переконання в тому, що Україна втратила від Голодомору-геноциду 1932 – 1933 років від 7 до 10 мільйонів людських життів. Про це, до речі, одразу ж писали німецькі дипломати, зокрема, з Генерального консульства Німеччини в Харкові 11 грудня 1933 року повідомляли: «З достовірних джерел відомо, що за офіційними оцінками, сім мільйонів жертв не становлять великої втрати, але це означає, що знищено четверту частину селянства, що навіть порівняно із жертвами світової війни є страшним числом». А співробітник Посольства Німеччини в СРСР Шиллер додавав: «Як на мене, названа цифра в 10 млн жертв голоду не є перебільшенням».

Відповідні висновки робили й українські еміграційні дослідники. Відтак наша діаспора, розпочавши з 1953 року масове відзначення цієї трагедії, також використовувала вказані цифри. Скажімо, 2 серпня 1953 року в Манчестері (Великобританія) було проведено маніфестацію під гаслом «Обвинувачуємо Москву за смерть семи мільйонів українців, знищених голодом 1933 року».

З проголошенням незалежності дане твердження перейшло в Україну, і майже чверть століття цей вираз сприймався у свідомості широких мас. Але за кілька тижнів до відкриття у Вашингтоні Меморіалу жертвам Голодомору 1932 – 1933 років, керівники п'яти українських наукових інституцій Північної Америки – Українського наукового інституту Гарвардського університету, Канадського інституту українських студій, Наукового товариства імені Тараса Шевченка, Української Вільної академії наук і Американської асоціації українських студій – звернулися до голови Оргкомітету Михайла Савківа-молодшого з проханням не вживати загальноприйняту вже цифру втрат від 7 до 10 мільйонів, а обмежитися висновками професорів Андре Граціозі, Тімоті Снайдера і Станіслава Кульчицького, які стверджують, що ця трагедія забрала життя принаймні вдвічі менше нашого селянства. Бо інакше, мовляв, це викличе протести в певних антиукраїнських колах, чим негайно скористаються кремлівські пропагандисти, щоб звинувачувати українську науку в некомпетентності тощо.

Нещодавно до них долучилася і доктор економічних наук Наталія Левчук у своїй статті «Кількість втрат від Голодомору: наука чи ідеологія? (Дзеркало тижня. – 2016. – № 37), яка чомусь вважає, що праці зарубіжних учених, як і деяких українських, у яких кількість жертв Голодомору 1932-1933 років визначається від 2,5 до 5 мільйонів, – уже розв'язали цю проблему, тим паче, що її рідний інститут демографії заявив про остаточно встановлену цифру втрат у 3,9 мільйона осіб.

Вона вважає, що «немає жодного дослідження (за винятком публікацій В.Сергійчука), де був би розрахунок з результатом у 7 мільйонів». Але ж є висновок українського зарубіжного дослідника С.Соснового, співробітника Держплану УРСР в довоєнний час, який **визначив втрати населення України у 1932–1933 роках у кількості 7.465.000 осіб**. Вказану цифру Н.Левчук відкидає, замовчуючи дуже важливу деталь: С.Сосновий відправною базою своїх дослідів бере наявну кількість населення і на 1 січня 1932 року, тобто якраз напередодні Голодомору – 32.680,7 тисячі осіб: міського – 7.127,7 тисячі, сільського – 25.553,0 тисячі.

У своїй статті «Правда про голод на Україні в 1932 – 33 роках» він, зокрема, зазначав: «Хоч як большевики заперечували наявність голоду на Україні, проте в двох надрукованих офіційних джерелах наведено цифри населення на 1 січня 1932 р. і на 1 січня 1933 р., які, стверджуючи факт загибелі з голоду значної кількості населення, в той же час дозволяють уточнити, скільки загинуло в 1932 р. і скільки в 1933 р.

Перше джерело – «Довідник з основних статистично-економічних відомостей», виданий у 1933 р. За цим довідником на 1.1.1932 р. на Україні було 32.680.700 душ (цифра цілком збігається з нашими обрахунками населення на цю дату, оскільки при її обчисленні управління справами виходило з того відсотку приросту населення, що й ми, а саме 2,3 відсотка.

Друге джерело – це виданий у1932 р. Управлінням народно-господарського обліку УСРР довідник «Народнє господарство УСРР». В цьому довіднику наводиться цифра населення на 1.1.1933 р. і становить вона 31.901.500 душ».

Відтак автор цих рядків звірив вказані цифри з документами, які зберігаються в українських архівах і якими не поцікавилася Н. Левчук, а голослівно намагається довести їхню несправжність, мовляв ніякого перепису сільського населення в 1931 році не було, це все – вигадка. Однак мушу розчарувати шановну Н. Левчук та її основного консультанта-історика Генадія Єфіменка – архівні документи, яких вони обоє не бачили, стверджують, що 26 липня 1931 року Наркомат праці СРСР затвердив навіть спеціальну інструкцію про порядок заповнення бланків про рух сільського населення.

Так, це не був приклад класичного перепису, але той облік руху населення, який давав можливість встановити максимально точну кількість мешканців – платників податку. Тут можна цілком погодитися з Г.Єфіменком, що цей показник «вражає своєю високою точністю. Це – дані обліку платників сільськогосподарського податку, що був у підпорядкуванні Народного комісаріату фінансів. Цей податок охоплював усе сільське населення УСРР. В умовах жорсткого тиску і контролю над селом була практично виключена можливість ухилянння від його сплати. Водночас такий податок не платили двічі. Тобто оцінка кількості сільського населення за цим критерієм фактично була найбільш точною. Це зайвий раз підтвердив перепис населення – у сільськогосподарських регіонах облік НКФ станом на 1.01.1936 був надзвичайно близький, а іноді і тотожний результатам перепису…».

Але, коли йдеться про облік населення в 1931 році, то його значимість посилювалася ще й тим, що тоді в сільській місцевості запроваджувалося нове стягнення платежів. Якщо раніше діяв загальносоюзний закон «Про оподаткування людності», ухвалений постановою ЦВК і РНК СРСР 16 серпня 1930 року, то тепер ухвалюється ще й окрема постанова про самооподаткування сільської людності, підписана 3 серпня 1931 року. Як зазначалося в супровідній статті до неї, що вміщувалася в пресі, «про кошти на культурно-побутові та інші потреби повинна дбати сама людність, бо державних нагромаджень коштів від соціалістичної промисловости , торгівлі, радгоспів в добу загальнодержавної перебудови поки не вистачає. Ось чому в мобілізації коштів на соціалістичну перебудову села чільне місце займає самооподаткування сільської людності».

Тож коли на місця було спущено спеціальну інструкцію щодо обліку сільського населення, то райвиконкоми поставилися до цього відповідально. Наприклад, протокол наради уповноважених Бердянського району, яка відбулася 10 жовтня 1931 року, свідчить про це: «Слухали розпорядження Наркомпраці від 7 вересня 1931 року про переведення обліку сільського населення. Ухвалили: «Ураховуючи дуже важливе значення обліку руху сільської людности з метою встановлення точних даних про трудові баланси як для потреб розвитку нашої промисловости, так сільського господарства – визнати за необхідне, аби сільради та колгоспи звернули найпильнішу увагу на заповнення потрібних бланків та налагодили як слід свою відчутність по обліку робітничої сили на селі».

В архівних фондах Наркомату праці УСРР збереглися дві об'ємні теки листування з райвиконкомами про підготовку і перебіг цієї важливої роботи. З нього виходить, що через запізнення з друком спеціальних бланків, які надійшли на місця лише в жовтні, облік затягнувся, відтак його **результати підбили попередньо станом на 2 грудня 1931 року. За нашими підрахунками, тоді кількість населення УСРР становила 31.843.376 осіб (без Молдавської АСРР і спецконтингентів). Коли ж надійшли всі дані, то після об'єднання з даними міського перепису 1931 року й з'явилася цифра в 32.680.700 осіб, яку оформили станом на 1 січня 1932 року. При цьому, випускаючи на початку 1933 року довідники, врахували адміністративно-територіальні зміни, які сталися в лютому 1932 року через створення нових областей**.

Таким чином, маємо всі підстави стверджити, що облік сільського населення 1931 року, незважаючи на відчайдушні заперечення Н.Левчук і Г.Єфіменка, був, і саме його результати враховував еміграційний дослідник С.Сосновий. А використані ним цифри при підрахунку втрат корелюються й з іншими документами. Так, загальна таблиця адміністративно-територіального поділу УСРР станом на 9 лютого 1932 року засвідчує, що на час утворення областей в республіці нараховувалося 32.548,7 тисячі населення (без спецконтингентів).

Таким чином, до кінця січня 1933 року дані з переписів 1931 року вже були давно підготовленими до друку, а тому заява упорядників «щодо терміновості їх складання, неможливість доскональної перевірки матеріалів на місцях і неможливість "гарантувати цілковитої певности та повноти показників, уміщених у довіднику", стосувалася, очевидно, перебігу хлібозаготівель чи інших оперативних даних, які вміщувалися в згаданих виданнях.

У своїй статті Н.Левчук стверджує, що природний приріст за 1934–1936 роки не має жодного відношення до підрахунку втрат від голоду. Але ж цей приріст зафіксований під час перепису 1937 року? Якщо не враховувати, тоді його треба відмінусувати від даних 1937 року – всерівно вийдемо на цифру реальних втрат – щонайменше 7 мільйонів.

Щоб вийти на цифру втрат у 7 мільйонів і при цьому зберегти цифру чисельності міського населення, зафіксовану в переписі 1937 року, вважає Н. Левчук, необхідно «привезти» 3 мільйони осіб у міста України з-за її меж упродовж 1932–1936 рр.». Думаю, що не було потреби цього робити, оскільки українські міста за 1932 – 1936 роки зросли тільки на 2.434 тисячі мешканців, а попередні підрахунки втрат українського села за вказаний період становлять 7. 800 тисяч. Насамперед треба визначити власний природний приріст міст, а вже потім механічний приплив робочої сили, у тому числі і з-поза меж УСРР.

Зрештою, й досі ніким не пораховано, скільки конкретно завезено в українські міста заробітчан з Росії та інших радянських республік. Адже в переписі 1937 року, який показав зменшення населення УСРР у порівнянні до 1926 року, вони фактично займають місця тих, кого Україна втратила за цей період.

І насамкінець. Замість того, щоб спільно з істориками всебічно вивчати ці проблеми, наші демографи стають у позу, тих, хто ставить цілком закономірні питання до них, вони оголошують аматорами тощо. Скажімо, від них не можна одержати відповіді на конкретне питання: для чого брати до розрахунку втрат населення УСРР від Голодомору 1932–1933 років міграційні процеси 1927–1931 і 1937–1938 років, коли є відома кількість населення станом на 1 січня 1932 року й дані перепису 1937 року? Або, яке відношення до втрат від Голодомору 1932–1933 років має переселення євреїв у 1937–1938 роках?

Водночас, заглибившись у свій світ формул і понять, демографи не вивчають належним чином архівні документи, які можуть допомогти у встановленні істини. І тут за прикладами не треба далеко ходити: наші опоненти, визнаючи, що перепис 1939 року був сфальсифікований, пишаються тим, що «дослідницьким колективом Інституту демографії було опрацьовано 15 випусків первинних архівних документів з матеріалами переписів 1939 р., які дали змогу крок за кроком зняти штучні навмисні приписки (а їх було кілька) до результатів перепису, що детально описано в наших публікаціях. Нами встановлено, що до офіційних підсумків перепису 1939 р. сталінським керівництвом було штучно додано понад 800 тис осіб. Цю приписку було «знято», і наш розрахунок втрат населення базується на скоригованій, а не фальсифікованій чисельності населення України за переписом 1939 року».

Хочу додати: повідомлення Держплану СРСР констатує, що станом на 17 січня 1939 загальна кількість населення УРСР – 30.960.221. У той же час у колишньому спецхрані лежить доповідна начальника Управління народногосподарського обліку УРСР Рябичка на ім'я голови Ради народних комісарів УРСР Коротченка від 2 лютого 1939 року про те, що «всього за переписом 1939 року ми маємо 29,4 млн. осіб», а контрольний обхід через три тижні виявив додатково по республіці лише 17553 незареєстрованих раніше громадян.

І тому виникає запитання до Н. Левчук: чи треба було тратити час і кошти для встановлення цих понад 800 тисяч «мертвих душ», якщо з офіційного документа, який був захований від громадськості, виходить: приписали не 800 тисяч, а 1,5 мільйона осіб. Крім того, цей документ вказує і на те, що «вилазять» півмільйона приписаних осіб по УСРР під час перепису 1937 року, бо приріст населення за 1937 – 1938 роки в кількості 1,5 мільйона не корелюється з даними 1939 року.

Для чого було винаходити велосипед, та ще й дефектний?

Тому завдання наших демографів і їхнього колеги зі США Олега Воловини, які проігнорували Міжнародну науково-практичну конференцію «Голодомор 1932–1933 років: втрати української нації», полягає в тому, щоб не прикриватися чужими авторитетами, які не працювали в українських архівах, а самим уважно вивчати нові дані про рух населення тієї трагічної доби. Тоді їм не видаватиметься, що «зачепили дуже чутливу і болючу тему історичних міфів».

Мусимо науково встановити історичну правду, без ідеології.

З НАГОДИ 80-РІЧЧЯ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО

ПОШАНУВАННЯ ГЕНІАЛЬНОГО ПОЕТА

«В суцільних ворогах пройшли
роки-рої,
Руїна захлинається руїною.
Ми на Вкраїні хворі Україною,
На Україні в пошуках її...!
(Микола Вінграновський)

2016 – рік Вінграновського. 7 листопада Миколі Вінграновському виповнилося б 80…

Микола Степанович народився в селі Кумарі, на околиці стародавнього козацького Богополя (нині Первомайська) на Миколаївщині. Виростав майбутній поет і прозаїк на крутому березі ріки Південний Бог (по сучасному – Буг), який вклав безмежну любов до природи в поетову душу, що зростала, гартувалася і мужніла на цілющих степових землях…

Талант яскравого представника знаменитого літературно-мистецького шістдесятництва розкрився ще на початку виникнення цього феноменального руху національного культурного Відродження виходом у світ поетичної збірки «Атомні прелюди», яка різко відрізнялася від стереотипів тоталітарної комуністичної системи.

Багатогранність творчої особистості Вінграновського проявилась і на режисерській, кіносценарній та акторській стезі. Недарма він став улюбленим учнем самого Олександра Довженка! І все ж найбільш уславився поет і прозаїк, як лірик європейського та світового масштабу! А знаменитий його історичний твір «Северин Наливайко» має стати настільною книгою для кожного українця. Спадщина геніального майстра слова просякнута тривожними провидіннями майбутнього з його чорнобилями, нищенням правічної природи, культурно-цивілізаційним виродженням людства… Творчість Вінграновського сягнула масштабів, до розуміння яких нашому суспільству ще рости і рости.

Слово Миколи Вінграновського… Воно надзвичайно багато важило для поета: «сняться мені слова…». Вінграновському, як і великим класикам минувшини, притаманне на межі обожнювання ставлення до Його Величності Слова – як і для Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Євгена Маланюка, обох Василів – Симоненка і Стуса… Наснажений любов'ю, він і сам випромінював любов всепоглинаючу… Вона – у Слові, спресована як бурштин, увічнена і назавжди закодована. Розгадуймо «загадку любові» Миколи Вінграновського, що здатна врятувати наш невиправдано поруйнований духовно і фізично світ.

Рік Вінграновського в Україні розпочали відзначати ще у лютому – з творчого вечора, присвяченого його кінематографічній діяльності, в Будинку кіно. Згодом відбулись, завдяки Благодійному фонду ім. Миколи Вінграновського, традиційні «Вінграновські читання» на річці Рось біля села Яблунівка на Білоцерківщині, де так любив відпочивати і творити поет: «Сюди, сюди, на ці шовкові води, на синю Рось, що в снах моїх тече»…

Відбулися творчі вечори пам'яті Вінграновського в Національному музеї літератури України, Спілці письменників України, де поділилися теплими спогадами про зустрічі з великим майстром слова та його благодатний вплив на власну творчість письменники та поети, серед яких Іван Малкович, Володимир Цибулько, Павло Вольвач, Тарас Федюк, Петро Зосенко, Анатолій Качан, Антонія Цвід, головний редактор Літературної України Станіслав Бондаренко, професори Штонь і Наєнко, дослідник і популяризатор життя і творчості Мирослав Лазарук, виконавчий директор Благодійного фонду ім. Миколи Вінграновського Зоя Голота та інші достойники… В театрі «Сузір'я», завдяки режисеру Олексію Кужельному, йде вистава за мотивами творчості Вінграновського «Прекрасний звір у серці» з талановитим Євгеном Ніщуком у головній ролі, а напередодні ювілею відбулись читання поезій та спогади про геніального лірика тих, кому пощастило мати дружні стосунки з Метром слова.

У день ювілею, 7 листопада, делегація шанувальників творчості поета, серед яких були і представники літературної Білоцерківщини, Національного музею літератури України, Національних спілок письменників та кінематографістів України та журналісти, вирушила з Києва на батьківщину Миколи Степановича – в Богопіль (нинішній Первомайськ), де в цей день завершувалися ювілейні заходи (місячник), присвячені 80-річчю знаменитого земляка. По дорозі відвідали, на запрошення патріотичного подружжя Оксани і Юрія Деркачів, село Іванівку на Київщині, де переховувався від можливого арешту Микола Степанович під час сумнозвідомих «покосів КГБ» української патріотичної інтелігенції на початку 70-их.

При в'їзді в Богопіль (Первомайськ) відвідали стару хату Вінграновських, де народився поет. А в школі № 17, яка носить від 2012 року його ім'я, відбулась тепла зустріч-спогад «Микола Вінграновський: Людина і Поет». Нашу делегацію зустрічали рушниками з короваєм міський голова Людмила Дромашко, директор Тетяна Плотнікова та представники школи. Гостей вітали Анастасія Власенко з піснею «Заспіваю твоє ім'я», інші талановиті учні – декламували поезії Вінграновського. З привітаннями виступила міський голова Людмила Дромашко, котра презентувала для столичних гостей розкішну книгу-довідник для школярів «Первомайськ у моєму серці», та композитор з Миколаєва Анна Улицька, яка пише пісні на вірші поета. Гостей із столиці прийшли привітати рідна сестра Миколи Степановича – Гелена Степанівна та племінниця Ольга. Привітали земляків, які так щиро шанують пам'ять поета, та подарували для бібліотеки школи твори Вінграновського та твори інших майстрів слова письменники: Анатолій Качан, Анатолій Кульчицький, Петро Зосенко, Мирослав Лазарук, Станіслав Бондаренко, завідувач відділу «шістдесятників» Національного музею літератури Оксана Деркач, член Національної спілки кінематографістів Лариса Єфіменко та виконавчий директор Благодійного фонду ім. Миколи Вінграновського Зоя Голота.

Свято продовжилося в міському Будинку культури і дозвілля ім. Єфросинії Зарницької, до якого ми їхали від школи нещодавно найменованою вулицею Миколи Вінграновського. Тут творча молодь міста підготувала мистецько-театралізовану виставу за мотивами творчості поета «Губами теплими і оком золотим», достойну уваги найкращих сцен столиці.

Виконавчий директор Благодійному фонду ім. Миколи Вінграновського Зоя ГОЛОТА разом з сестрою Миколи Вінграновського Геленою Степанівною (праворуч)

Рік видатного майстра слова продовжиться у Києві відкриттям першого Міжнародного фестивалю документальних фільмів «Літопис» ім. Миколи Вінграновського у Будинку кіно, який відбудеться наприкінці листопада.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК,
Київ – Богопіль – Київ

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

* * *

Вас так ніхто не любить. Я один.
Я вас люблю, як проклятий. До смерті.
Земля на небі, вечір, щастя, дим,
Роки і рік, сніги, водою стерті,
Вони мені одне лиш: ви і ви...
Димлять століття, води і народи...
Моя ви пам'ять степу-ковили,
Зорі червоний голос і свободи.
Дивіться, гляньте: мій — то голос ваш:
Як світиться він тепло на світанні...
Я вас люблю, як сіль свою Сиваш,
Як ліс у грудні свій листок останній.
1976

* * *

Дружиною мені приснились ви,
Ми з вами ідемо, побравшися за руки,
Ми з вами вдвох, любове моя вічна,
Ми з вами ідемо дорогою старою,
Дорогою старою, по дорозі,
І болі не болять мені, і тихо
У щасті і добрі щасливий наш народ
На нас незлобно дивиться і каже,
Що болі не болять йому, він каже,
Що з нами вдвох в добрі йдемо, він каже,
При хлібі, при одежі і при світлі
Він вільний. Вільний! Вільний і щасливий,
Бо все на світі вільне і щасливе!..
Дружиною мені приснились ви.
1964

ПОСЛАННЯ ГОГОЛЮ

Не дивись у сніги на дорогу оту,
Не дивися на заячий слід у сльоту,
Не дивись на крило, не дивись на стебло,
Не дивися на те, що було і цвіло.
Не дивися на небо, де хмари пішли,
Не дивися на сон, де наснилися ми,
Не дивись на сльозу, що покинута в пил,
Не дивися на пил полинових могил.

Не дивися на люд і на вулик його,
Не дивись на ім'я від наймення його,
Не дивися на те, на що завжди дивись, —
Ні на що, ні на що, ні на що не дивись!

Не люби свого батька — ту руку стару,
Не люби його саду вишневу кору,
Не люби свою матір в печалі й жалі,
Не люби її кроки м'які і малі.

Не люби свого сина від колиски його,
Не люби товариства від порогу його,
Не люби всього світу, себе не люби,
Не люби свого духу —
домовину роби!
1969

* * *

І липи темна тінь, горіха тінь прозора...
В мені озвалося сріблясто-голубим,
Коли учора, вчора-ізвечора
На сизім вогнищі дрімав між нами дим,

І шепітливі руки говорили
До рук моїх в солонім забутті,
І говорило поле, і могили,
І я казав собі у темноті:

Не назову тебе. Хоч знаю,
Що прийде час і назову.
І від Дунаю до Дунаю,
На верховині, на низу
Я назову тебе. Я знаю.

Півслова правди дорогої,
Півслова сонця уночі —
І слово правди дорогої,
І слово сонця уночі!

Цим словом схоплений, знуртуєш
Своє життя і всіх — до дна.
Повір мені, ти чуєш, чуєш,
Моя дружино і жона?
1964

* * *

Коли моя рука, то тиха, то лукава,
В промінні сну торкнеться губ твоїх
І попливе по шиї і небавом
З плеча на груди, із грудей до ніг...

Коли твоя рука солодка, ніби слава,
Червонооким пальчиком майне
В лимонній тиші і коли мене
У темну глибину повергне темна слада —

У білій лодії тоді ми пливемо
По водах любощів між берегами ночі:
І голоси у гніздах ластівочі
Стихають тихо... Золоте кермо

Заснуло! Хмарини понад полем,
І спить рука в руці, і на щоці
Краплина щастя, виказана болем,
До ранку світиться...
1965

* * *

Юлії Іполитівні Солнцевій

Мене осяяння сповнює перед Вами
Від Ваших дум і серця висоти.
Я образ Ваш небесними словами
В своїй душі навіки засвітив.

Всі Ваші дні, як птахів перелетtя,
Лягли за велетнем в суворості доріг.
Тягар трудів, тягар його безсмертя,
Як щастя знак, на Ваші плечіліг.

Хвала і честь Вам, героїчна жінко!
В стражданні Ви пішли його шляхами,
Добром прокладеними
і барвінком...
Я молодість свою схиляю перед вами.
1956

* * *

Я сів не в той літак
Спочатку
Думав я
Що сів у той літак
Але я сів
Не в той літак
Він був
З одним крилом
Другим крилом
Мав стати
Я
Я
Ним не став
І ось вже стільки днів
Ми
Однокриле
Летимо
І кожна мить
Загрожує
Падінням
Добре терпляча дорога моя
Що смерті не боюсь я
І що ти про смерть
Не думаєш
Ми
Летимо.
1965

МОНІТОРИНГ СОВІСТІ

ПРАГНЕТЕ СПРАВЕДЛИВОСТІ?

Подбайте про справедливість щодо української мови!

Лідія КУПЧИК

Наближаємось до завершення ювілейного року Української Держави. 25 літ існуємо, але й надалі існує проблема державної мови!

І навіть більше – складається враження, що російська мова наступає. Таке відчуваємо навіть в «українському» (як кажуть) Львові. На вулицях частіше тепер чуємо мову російського агресора. Зрозуміло, що здебільшого її приносять вимушені переселенці зі Сходу, але й багато львів'ян, які тільки почали говорити українською, з радістю повертаються до звичної «общепонятной».

Чому так? Це питання загострюється напередодні Дня української писемності та мови, який, починаючи від 1997 року святкується 9 листопада. Чим відзначаємо це значиме національне свято?

У наш час, коли Росія почала злочинну агресію щодо України, відбувся сплеск справжнього українського патріотизму. Мільйони українців усвідомили необхідність захищати свою Вітчизну, свою ідентичність. Маємо численні вияви українського патріотизму й героїзму… При цьому про свій патріотизм заявляють (і навіть ділом доводять!) численні російськомовні громадяни України, багато з яких вважають себе справжніми українцями.

І ось тут маємо справжній мовний парадокс. Чому українці, що стали на захист України, не стають на захист української мови? Чому й надалі перебувають у полоні мовного рабства, яке протягом століть насильно й цілеспрямовано створювала їм сусідня, ворожа українцям держава?

Чому, прагнучи справедливості в державі й суспільстві, не боремось за справедливість щодо української мови???

Мої друзі-журналісти із США зібрали перелік із 134 заборон, які за 400 років пережила українська мова від своїх східних і західних сусідів. Це, починаючи від XVII століття, коли на Лівобережній Україні в 1627 був наказ царя Михайла спалити в державі всі примірники надрукованого в Україні «Учительного Євангелія» Кирила Ставровецького, а в 1696 – ухвала польського сейму про запровадження польської мови в усіх судах і установах Правобережної України…

І в наш час спостерігаємо намагання гноблення української мови такими чинниками, як так званий закон Колесніченка-Ківалова, тобто Закон «Про засади державної мовної політики», прийнятий Верховною Радою України в 2012 році.

Всім уже відомо, як забороняли, нищили українську мову в царській Росії, що продовжували, хоч і не так відкрито, більшовики.

Горезвісний Валуєвський циркуляр 1863 року таємно, але дієво, забороняв публікацію «малоросійською», тобто українською, мовою релігійних, навчальних і освітніх книг, однак ще дозволялась публікація художньої літератури.

Дію Валуєвського циркуляру було закріплено і розширено шляхом видання імператором Олександром II Емського указу 1876 року, згідно з яким видання творів українською мовою заборонялося повністю.

Це були яскраві вияви шовіністичної політики російського самодержавства, спрямованої на посилення національного, духовного і політичного гноблення українського народу.

У результаті такої політики поневолювачів багато талановитих українських письменників (М.Гоголь, П.Гребінка, Т.Шевченко, В.Короленко та ін.) змушені були писати свої твори чужою мовою, оскільки надрукуватися українською було майже неможливо. Згодом захланна Росія багатьох оголосила російськими письменниками.

Дотепер Українська Вікіпедія пише про полтавчанина Миколу Гоголя (1809–1852): «російський прозаїк, драматург, поет, критик, публіцист українського походження», «визнаний класик російської літератури».

Але ж він – українець, який походив із старовинного українського козацького роду! Навчався він у Полтаві й Ніжині, захоплювався збиранням українських народних пісень. «Якби наш край не мав такої скарбниці пісень, я б ніколи не зрозумів історії його, тому що не збагнув би минулого…» – захоплено писав Гоголь. Він охоче вивчав давню українську історію, народні звичаї та усну народну творчість, що знаходило відображення у його творах.

Але вимушений був писати російською! Зрештою, обставини переконали його, що всі повинні писати по-російськи…

Що з того, що Гоголь з любов'ю описував красу України, що кожен знає його знамените «Чуден Днепр при тихой погоде, когда вольно и плавно мчит сквозь леса и горы полные воды свои…», – він став російським письменником! Що з того, що критикував, гостро висміював весь державний лад Російської імперії – він став окрасою російської літератури! Що з того, що своїми творами він показав разючий контраст ментальності українців і росіян, – він став російським письменником!

Ось так, відбираючи українцям мову, відбирали її славу!

Про Володимира Короленка (1853–1921), родом із Житомирщини, Українська Вікіпедія пише: «російський та український письменник, журналіст, публіцист і громадський діяч».

Володимир Короленко щиро любив Україну за дивовижну красу її природи, любив український народ за його працьовитість, співучість, нездоланну жагу до волі, палко захищав від переслідувань царських властей українську культуру й мову, за що майже шість років провів у тюрмах та на засланні. Але писав російською!

І сучасники назвали Короленка «совістю Росії».

У XX столітті російськомовні українці вже виривалися із мовного полону Росії. Яскравим прикладом цього стала Олена Теліга (з дому Шовгенова або Шовгенів, 1906–1942) – українська поетеса, публіцист, літературний критик, діячка ОУН.

Народившись в Іллінському під Москвою в напівбілоруській-напівукраїнській родині, проживши значну частину життя в Петербурзі, Чехословаччині й Польщі, вона стала однією з найбільш відданих патріоток України. І хоч в родині Шовгенівих панувала російська мова, батьки зуміли зберегти вірність своєму українському походженню. Змалку Олена вивчала іноземні мови: добре засвоїла французьку і німецьку, не знала лише української. Але, керована загостреним почуттям історичної справедливості, зуміла вернутися до мови предків і мужньо стала на захист української мови та піднесла на вищий щабель українську поезію.

Показовим є такий епізод із подєбрадського періоду життя Олени: на одному із зібрань в Народному Домі, де були присутні російські емігранти-монархісти, пролунали образливі випади проти української мови. Олена одразу ж знайшла в собі мужність, щоб безкомпромісно заявити: «Ви хами! Та собача мова – моя мова! Мова мого батька і моєї матері. І я вас вже більше не хочу знати».

Чому ж такої хоробрості не виявляють наші російськомовні українці?

Немало часу в полоні чужої мови перебували й українці Західної України. Тут терпіли від ополячення. За часів Австро-Угорщини, а потім і Польщі, влада належала полякам, які, як і кожна окупаційна влада, розуміли, що національний дух народу ґрунтується на його рідній мові. Тому всіляко старалася ополячити українців. І це певною мірою вдавалося…

Проте передові представники Галичини самовіддано протистояли польському гнобленню та примусовому ополяченню українців. Найбільш такий опір очолювали священики та письменники.

Величним зразком спротиву ополяченню та боротьби за права українців можна вважати видатну галицьку письменницю Катрю Гриневичеву (1875–1947).

Постать Катрі Гриневичевої цікава не лише з огляду на її вклад у розвиток української літератури, але також – на ту активність, яку вона виявила, включившись в освітню працю для блага українського суспільства.

Те, як прийшла вона до цієї діяльності, вражаюче незвично...

Народилась майбутня письменниця у містечку Винники біля Львова в сім'ї міщан Марії та Василя Банахів, спольщених українців. Коли Катрі було три роки, сім'я переїхала до Кракова.

До вісімнадцяти років Катря не лише не знала української мови, але й соромилась, що силою факту свого народження вона належить до українців, тобто до нації, яку всіляко зневажала тодішня шовіністична Польща. Вдома говорили по-польськи, з малих літ її вчили французької мови, а потім віддали вчитися під опіку черниць у німецьку, так звану, «виділову школу». Після закінчення цієї школи поступила у Краківську Вчительську семінарію, відому своїми шовіністичними спрямуваннями. Там готували вчительські кадри, котрі повинні були витіснити українських учителів із державних початкових шкіл Галичини.

Але у Кракові Катажина Банах (як звали її тоді) зійшлася з демократичною польською молоддю, яка гуртувалася навколо Артура Гурського, редактора часопису «Жицє». З уст цього прогресивного польського письменника вона вперше почула схвальний відгук про українців, вперше побачила український часопис – львівське «Діло». Далі доля подарувала їй знайомство з Василем Стефаником, він подарував їй український буквар, і вона із запалом почала вивчати рідну мову. І пірнула в читання – українські часописи, твори Франка, Шевченка...

Почалось прозріння, різке й болюче, із нестримною тягою до всього українського. Катря закинула лекції в семінарії, демонстративно відмовляється від спілкування польською мовою (і це в польському середовищі!), читає вірші Шевченка на вечорі, присвяченім його пам'яті в Кракові. З неї насміхаються подруги, батьки дорікають, що псує собі репутацію у польських властей. Доходить до того, що вона відмовляється здавати польською мовою матуру, вона отримує ярлик «велика русинська патріотка», що в очах семінарії було рівносильне злочину.

Все це було неабияким випробуванням сили духу, та пройшла його Катря вражаюче стійко. Усвідомивши велич свого народу і трагічність його долі, Катря вважає прожиті нею вісімнадцять літ життя гріхом супроти свого знедоленого, але нескореного народу. І постановляє спокутувати цей гріх упродовж свого подальшого життя.

Працює як письменниця, редакторка українських часописів, як громадська діячка в Союзі Українок. При цьому постійно терпить матеріальну скруту, бо польська влада не давала їй ніякої посади. У час Першої Світової війни самовіддано служить знедоленим українцям у таборі в Гмінді, куди австрійський уряд зігнав на час війни українських селян з усіх куточків Галичини, боячись, що вони можуть стати на бік Росії.

Її діяльність в Гмінді можна по-теперішньому назвати жертовним волонтерством. Катря Гриневичева ранки проводила в таборовій школі, а решту дня – в бараках, серед людей і їхнього горя, писала листи і скарги, надавали першу необхідну допомогу. Вона постійно інформує часопис «Вісник визволення України» про нечувані злочини в таборі, знущання, заперечення будь-яких прав людини і про геноцид, у якому уряд вправляється над українським народом. Ці матеріали сколихнули світ. Під тиском громадськості Гмінд закривають.

Визначальною темою творчості Катрі Гриневичевої була віра у величність свого народу, в його незламний дух, в його непоборність. Вона прагнула піднести чоло свого народу, віками гнобленого і нищеного різними зайдами, вселити в нього віру.

Багато моральних і матеріальних труднощів випало на долю цієї української жінки, та вона достойно несла свій хрест, турбуючись лише про те, як прислужитись рідному народові. «Чи будуть мені прощені мої гріхи і чи я спокутувала їх?» Це її слова, сказані на чужині незадовго до смерті. Це її найбільше хвилювало. Бо гріхами вважала тих 18 літ, прожитих у відчуженні від рідного народу, від рідної мови. (Хоч у цьому не було її вини!)

То ж не забуваймо цей приклад! Черпаймо в ньому свідомість і сили, адже і нам належить спокутувати свої відчуженість, байдужість, занедбання, які не раз допускаємо щодо рідної мови, а тим самим – до Вітчизни!

Насамкінець хочу навести думку визнаного науковця-мовознавця, лектора Колумбійського університету Юрія Шевчука:

«Російська мова, подобається це комусь чи ні, завжди робила, робить і робитиме Україну легкопроникною для московської пропаганди й ідеології колоніального реваншизму. Натомість українська, подобається це комусь чи ні, завжди була, є і буде потужним засобом захисту від неї».

Задумаймось над цим!

Ми не можемо, чи принаймні нам важко, впливати на справедливість законів та їх справедливе виконання, але справедливість щодо української мови – у наших можливостях.

Свідоме й наполегливе повернення до рідної мови, яку в силу обставин втратили батьки й діди, конче потрібне! Україна дуже потребує тепер такого розуміння справедливості своїми громадянами.

СКАРБИ УКРАЇНИ – ЇЇ ЗЕМЛЯ І ЛЮДИ

«ДУША ІВАНА РІШНЯКА БЕРЕЖЕ ДУШУ УКРАЇНИ»

Головне призначення кожної людини – залишити після себе помітний слід на землі. Зробити щось вагоме, корисне, а головне – залишитися Людиною.

Сьогодні кандидата економічних наук, Заслуженого працівника сільського господарства України, академіка Української академії наук, народного депутата ВР України IV скликання, посла Всесвітньої федерації миру в Україні, голову Всеукраїнського благодійного фонду імені Петра Калнишевського, голову Сумського земляцтва в м. Києві Івана Рішняка знають і шанують в нашій країні. Важливим у його біографії та характері є цілеспрямованість. Гідним визнанням фахової ерудиції й організаторського хисту стало призначення – двічі – на посаду голови правління ДАК «Хліб України» (колишнє Міністерство заготівель України). Високе почуття відповідальності за доручену справу, ділові якості, професійна майстерність, щирість і щедрість, вміння допомогти людям, дбайливість, вдумливість, мудрість, сумлінне служіння інтересам своєї держави у 2002 році стали результатом високої довіри і симпатії його численних виборців.

Іван Миколайович – меценат-благодійник. Творити добро для нього – це внутрішня, органічна потреба душі, сенс і кредо життя. Вболіває за національне, українське, бо прагне бачити Україну самодостатньою, економічно могутньою і квітучою державою, а українців – упевненими, заможними і щасливими. Тож допоки в нашій країні є такі подвижники, як Іван Рішняк, доти під силу нам буде долати труднощі й негаразди, непорозуміння, невдачі, а ще жити і працювати з вірою у щасливе майбутнє України.

Напередодні ювілею Івана Миколайовича мені пощастило поспілкуватися з його побратимами, друзями, колегами, земляками, які й створили цей своєрідний портрет свого лідера.

Юрій Шемшученко, академік, директор Інституту держави і права ім. В.М.Корецького, член Ради земляцтва:

– Про таких людей, як Іван Миколайович, можна говорити тільки слова вдячності. Він живе для людей. Він – відомий державний діяч. Найголовніше – мій земляк, людина, яка любить свою малу батьківщину, багато зробив для неї. Якщо в такий складний час для нашого народу і країни є люди, які намагаються зробити щось добре, допомогти землякам, це, звичайно, дуже похвально. Я знаю, що він став одним із ініціаторів встановлення пам'ятника П.Калнишевському на Роменщині. З такими тільки один шлях – вперед. Він – особистість.

Юрій Вітренко, завідувач відділу економіки вищої освіти Національної академії педагогічних наук України Інституту вищої освіти, доцент, заслужений економіст України, земляк, друг, побратим:

– Пишаюся, що я земляк Івана Миколайовича. Знаю його вже 25 років. Він дуже розумна людина. Від цього йде все інше. Мій дід колись казав: «Юрію, є люди грамотні, а є – розумні. Ти більше спілкуйся з розумними». Найголовніша риса Івана Миколайовича – розум. А як додаток – у нього гарна душа. Він – душевна, сердечна людина. На моє глибоке переконання, це якраз і є основним підґрунтям його успіхів: життєвих і професійних. Він для мене відкрив Петра Калнишевського. Навіть у цьому, що він збагнув велич цієї людини і поставив собі за мету повернути Україні її сина – цього геніального державного діяча, говорить про те, що Іван Рішняк – патріот своєї землі, свого краю. Він повернув Україні таку видатну постать, як Калнишевський. А ще він вірний, надійний друг. Я тепер не уявляю свого життя без Івана Миколайовича. Він – хрещений батько моєї найменшої доньки.

Володимир Литвин, Герой України, народний депутат України VIII скликання:

– Іван Миколайович Рішняк, на мій погляд, є уособленням щирого українця: розумного, толерантного, освіченого, іронічного, професіонала у своїй справі, і просто безмежно доброго. Заслуговує пошани його життєвий шлях. Він із простої сім'ї. Знає, що таке село. Я взагалі вважаю, що якщо людина має сільське коріння, вистояла і відбулася, то вона заслуговує на особливу увагу. Сьогодні Україна переживає проблеми, тому що в інститутах влади практично немає людей, які б були закорененні в українську землю, знали, що таке село. А Рішняк пройшов усі щаблі професійного службового і, я б сказав, політичного становлення, керував господарством і водночас навчався. Це притаманно селянським синам – тягнутися до знань. Технікум, інститут, а тоді, вже в розпал перебудови, коли політика вийшла на перший план, він зрозумів, що треба мати й відповідні політичні знання. Закінчив третій навчальний заклад. 2002 року став народним депутатом України. Міг би прорватися й раніше, але, як мені бачиться, пішов на депутатство тоді, коли зрозумів, що до цього абсолютно готовий. Зараз таких людей практично немає. Мені особливо імпонує цей його патріотизм, який не тримається на кінчику язика, що особливо сьогодні є показовим, а такий глибинний патріотизм і як вияв цього – повернення Україні історичних постатей, як, приміром, Калнишевського. Коли він розповідає про історію загалом, відчувається його душевний порив, що він цим живе, переймається і цією енергією позитивною заряджає людей.

Наступний момент, який диктує мою особливу прихильність до ювіляра, це його ставлення до друзів, товаришів, до сім'ї. Сім'я для нього -– це і радість, і біль. Я бачив його вболівання за онука, якого, на жаль, немає, бачив як він страждав, і водночас демонстрував силу волі, щоб підтримати своїх рідних. Я відчував як він переживає за свою доньку. Як він хоче, щоб вона була щасливою.

У нього є оця горда постава, є стрижень, який він не виставляє на показ. За скромно усміхненою, не багатослівною людиною, відчувається сила волі, уміння гідно жити. Я думаю, що він недооцінений. Я переконаний, що він міг би дуже багато зробити в агропромисловому комплексі, що складає основу України. Але такий час. Він гідно живе, очолює громадську організацію, яку можна назвати народною палатою, для того, щоб сприяти порозумінню, що для українців завжди було великою проблемою, робити все для того, щоб люди чули не тільки політиків, а й один одного і врешті-решт збагнули, що нам жити на цій землі, і за нас ніхто тут щастя не створить. А щастя не можна створити гаслами, патетичними вигуками, лише такою роботою.

Неля Грабовська, завідуюча головної редакції новин ТВО радіо «Голос Києва», член Сумського земляцтва:

– Моє життя вже давно пов'язане із Сумським земляцтвом у місті Києві. Не уявляю своєї роботи без земляків. Я рада, що голова нашого земляцтва Іван Рішняк – професіонал, знає, що робить, чого хоче, і так налаштовує своїх співробітників. Думаю, що з ним комфортно працювати всім. І мені, як журналістці, легко з ним спілкуватись. Наша співпраця міцна і сподіваюся, що вона розвиватиметься. Я бажаю ювіляру міцного козацького здоров'я, щоб він ще довгі роки очолював наше земляцтво, радував і підтримував нас. Нам пощастило, що у нас такий голова земляцтва. Бажаю, щоб більше гарних людей зустрічалися на його життєвій дорозі.

Григорій Дашутін, народний депутат України III скликання:

– Кожна країна має своїх героїв. У кожній країні є люди, які можуть бути еталоном

Іван РІШНЯК

життя на тій землі, де вони народилися. Так-от, Іван Миколайович може бути таким еталоном. Він – людина, яка народилася на землі і знає сільське життя. А далі – робота керівником у сільському господарстві, на районному і обласному рівнях, велика практика Івана Миколайовича в законодавчому органі. Будучи депутатом Верховної Ради України, завжди вносив пропозиції і щодо відродження сільського господарства, і щодо підтримки людей, які вирощують хліб.

Він ще не одне десятиліття працюватиме на користь Української держави.

Іван Грінцов, земляк, член Ради Сумського земляцтва:

– З приємністю скажу добрі слова про Івана Миколайовича, оскільки багато років знаю його. Нам довелося разом працювати. Він – людина непересічна. Де б не працював, завжди був доступний для людей і люди його поважали. А для керівника це має велике значення, коли всі працюють на один результат. Згодом поринув у громадську роботу: очолив благодійний фонд Петра Калнишевського, Сумське земляцтво. Разом з ним працює команда однодумців.

Василь Кремень, президент Національної академії педагогічних наук України, президент Товариства «Знання» України, академік НАН України:

– Івана Рішняка я щиро шаную й поважаю. Він – мій земляк, родом з Роменщини. Думаю, що наші чудові краї вплинули на формування його як особистості. Річ не тільки у високих посадах, які він обіймав і обіймає, а в його фаховості, у його патріотизмі, у його відданості рідному українському селу та Україні в цілому. П'ять років тому він очолив Сумське земляцтво у місті Києві й відчутно активізував роботу нашої організації. В результаті поліпшились зв'язки між сумчанами в Києві і земляками Сумської області. Проводяться спільні заходи з виїздом на місця, цікаві зустрічі. Ще одне – Іван Миколайович має позитивні риси характеру, які визначають його поведінку. Це – доброзичливість, конструктивізм, готовність допомогти, спокійна вдача. З ним легко і приємно спілкуватись…. Переконаний, що він зараз у розквіті своїх сил, можливостей і ще багато зробить для України і Сумщини, щоб у подальшому утверджувалась Українська держава і ставало заможнішим життя українців. Безумовно, заради того, щоб відійшли в минуле негаразди, які є в Україні, зокрема, нашою перемогою увінчались бойові дії в АТО, щоб ми дали відсіч агресивним діям збоку сусідів.

Борис Пономаренко, перший заступник голови Черкаського земляцтва, координатор в Асоціації земляцтв України:

– Кожна людина оцінює інших людей за своїми критеріями. За багаторічними спостереженнями скажу, що людина, яка має почуття гумору, вона, як правило, добра людина. Вона може реально оцінювати і свої якісь маленькі погрішності, якісь недоліки, вона здатна вибачати, подоброму ставитися до тих, хто її оточує. У зв'язку з багаторічним спілкуванням з Іваном Миколайовичем, хочу зазначити, що оцю Богом дану властивість він має в повній мірі. Я пригадую, коли ми їхали в автобусі на Закарпаття, сиділи поруч, він з гумором пригадував свої молоді юначі роки, я тішився тим почуттям делікатності, коли він розповідав про життєві речі. Ми багато років спілкуємося як люди, які представляють свої регіони, свою землю. Я – Черкащину, він – Сумщину. Нещодавно ми відвідали Сумщину, я побачив з якою повагою до нього ставляться сумчани. А це треба заслужити своєю працею. Як він обережно і дбайливо ставиться до своїх земляків, як делікатно він спілкується з ними, зі своїми побратимами з Асоціації земляцтв України, яка багато років вже працює успішно.

Володимир Лисенко, член Ради Сумського зелмяцтва:

– Найкращої думки про Івана Миколайовича. Уміє працювати, любить людей, розумний, порядний.

Ігор Туник, друг:

– Знаю Івана Миколайовича з 1990 року. Серйозна особистість, вимогливий і до себе, й до інших. Завжди готовий простягнути руку допомоги. Розуміє людей різних соціальних ланок. Упродовж всього свого життя я і моя родина на нього рівняємось.

Володимир Ладика, ректор Сумського національного аграрного університету:

– Я в молодому віці познайомився з Іваном Миколайовичем. Був вражений перспективним мисленням цієї людини. Ще тоді відчув глибину його думок, великих планів. Водночас дружні відносини – це важливо. Ми і досі підтримуємо зв'язки. Ця людина заслуговує найкращих слів як професіонал, як патріот держави, який у непрості часи розвивав галузь. Працюючи очільником ДАК «Хліб України», він зробив дуже багато. Я бажаю йому довголіття, гарного дружнього надійного кола, сімейного затишку й тепла. Щоб залишався оптимістом, а ми завжди будемо поруч.

Анатолій Мокренко, земляк, народний артист СРСР та України, професор Національної музичної академії імені П.І.Чайковського:

– Івана Миколайовича я знаю вже багато років. Пишаюся, що ми з ним земляки. Дуже шаную його за те, що він взявся плекати відчуття дружби земляцької. А ще за те, що він, як і я, – сільська людина, щиро любить свій край. Він – мій однодумець. Для мене земляцтво і рідне село – святі обереги душі і серця. Це – місце, де ми зустрічаємося, спілкуємося, підтримуємо одне одного завдяки Івану Миколайовичу, за що йому вдячні всі наші земляки. Здоров'я йому бажаю, щоб ще багато років ми зустрічалися і робили спільну справу. Хай вогник зустрічей земляцьких ще довго сяє на радість всім нам.

Микола Нечвоглод, заслужений художник України, земляк:

– Івана Миколайовича знаю давно. Щирий, привітний, приємний співрозмовник, намагається всім допомогти. Нам, звичайно ж, пощастило, що нашу організацію очолює Іван Миколайович.

Анатолій Хінєвич, друг, командир 43-ої ракетної дивізії міста Ромни (1991–1992 рр.), голова Харківської ОО ветеранів України:

– Іван Миколайович – справжній патріот з великої літери. Має надзвичайно високу людську якість – трепетне ставлення до дружби.

Володимир Скринник, учень, полковник запасу СБУ:

– Іван Миколайович – справжній учитель. Багато років крокуємо разом, плече до плеча.

Микола Литвин, начальник Управління майна та земельних ресурсів ДАК «Хліб України»:

– Іван Миколайович – професіонал високого рівня. Стратег, чудовий друг, умілий керівник.

Надія Литвин, землячка:

– Іван Миколайович – людина-свято, керівник, якому можна довіряти, надійний як у справах, так і в дружбі, він дорожить своїм словом.

Олександр Царенко, депутат Верховної Ради України IV скликання:

– Знаю Івана Миколайовича з того часу, коли був представником Президента у Роменському районі. Після 1994 року він працював заступником директора «Елеваторзернопром», а я обіймав посаду заступника голови Сумської обласної державної адміністрації. В той час ми тісно співпрацювали. Енергійна, творча, талановита людина.

Іван Фільо, член Сумського земляцтва:

– Багато років ми з Іваном Миколайовичем працювали на Сумщині. Він – чудова людина, у будь-який час готовий прийти на допомогу. Недарма про нього краяни кажуть: «У Івана Рішняка на добро легка рука».

Михайло Шевченко, перший голова Сумського земляцтва у м. Києві, поет, Заслужений діяч мистецтв України:

– Здавна знаю: щоб жила будь-яка справа – треба, щоб хоч одна людина рвала за неї свою душу. Тоді з'являться і однодумці, і колектив, і маси – і справа заживе. Коли ж такої людини не буде, не буде ні однодумців, ні колективу, тоді складе руки і сама справа.

Іван Рішняк очолив земляцтво саме в такий час, коли всі, хто міг його підтримати, просто кинули, а хто й радий був би підставити своє плече, то тим порятунок земляцтва був не під силу. Я, як засновник Сумського земляцтва в місті Києві і його перший голова, за це дуже поважаю Івана Миколайовича.

Ми з ним знайомі давно, чимало об'їздили земель і стрічалися з людьми. Я все чув і бачив, і мені завжди імпонувало його почуття патріотизму – незрадливої і некорисливої любові до малої батьківщини й до України в цілому. Особливо цінне й дороге воно мені тим, що коли в моду повновладно входили гроші, витоптуючи все, що належить людській душі, душа Рішняка оберігала й оберегіє душу України. Це почуття заявило себе по-справжньому лицарським і дуже вчасно.

Я завжди говорив, що всі народи все для себе робили самі. Нічого і ніколи чогось доброго для нас просто так ніхто не зробить. Добро людина повинна творити сама – своєму народові, своїй культурі. Не чекаючи винагороди. Думаючи над цим, згадую Всеукраїнський благодійний фонд імені Петра Калнишевського. Ой як багато нас знали, що був такий останній отаман Війська Запорозького і як мужньо проніс він у собі долю України, а створив такий Фонд один чоловік – Іван Рішняк. Створив, щоб на святі козацької слави «Калнишева Рада» будити душу України, утверджувати й підносити нашу віру в майбутнє. Його знають, йому довіряють, його шанують. А що ще може бути ціннішим і дорожчим на такому козацькому святі?!.

Валентина Єфремова, мистецтвознавець, Заслужений працівник культури України:

– Іван Миколайович засіяв своє поле на сивочолій Сумщині, там, де народився, де батьківська хата, розпочав свій трудовий шлях, зустрів долю. В особі Івана Миколайовича я знайшла палкого шанувальника мистецтва. Поєднавши наші зусилля, ми чимало зробили корисного у спільній справі й відкрили дорогу до мистецького олімпу багатьом художникам Роменського краю. Він завжди приділяє увагу своїм землякам, бере участь у відкритті виставок, підтримує творчі проекти, фінасово допомагає. Поруч з ним власні проблеми відходять на другий план, а першочерговими стають проблеми державні. Іван Миколайович належить до відомих лідерів сучасності: має глибокі фахові знання, уміє підбирати команду однодумців, розуміє цілі та стратегію державотворення. Він сповідує прості споконвічні істини, будуючи власний храм душі, в якому завжди є місце для простих трударів, науковців, посадовців високого рангу. Іван Миколайович святкує свій ювілей. Тож хочеться поздоровити його словами громадського діяча кінця XVIII – початку XIX століть, вихідця з міста Ромни Василя Полетики: «Як приємно працювати для добра, для слави батьківщини… Наші власні почуття, свідомість, що ми не байдужі до інтересів батьківщини, служать нам нагородою».

Віктор Соболевський, багаторічний друг, Заслужений працівник сільського господарства України, перший заступник голови Сумського земляцтва:

– Іван Миколайович Рішняк пройшов нелегкий життєвий шлях, народився в селі Семенівка Липоводолинського району, труднощі пізнав ще в ранньому віці. Ходив до школи за сім кілометрів. Допомагав батькам по господарству. Родина, як і всі односельці, виживала як могла, сподівалася тільки на себе. Одне слово, це люди, народжені на землі, люди, які знають справжню ціну хлібу.

Ще одна чудова риса в Івана Миколайовича – це високе почуття дружби. З ким він дружить – це на все життя. Я на собі відчув. Наша дружба з ним триває вже тридцять років. Іван Миколайович у всьому рівнявся на свого батька, якого всі поважали, він теж агроном від Бога, сільський інтелігент. Всі серйозні питання Микола Федорович обговорював разом зі своїм сином. Іван Миколайович завжди всім допомагав і нині допомагає. Понад 25 років він допомагає Глинській школі-інтернату. А коли обійняв посаду народного обранця України, надавав допомогу одразу трьом районам: комп'ютерною технікою, закупівлею ліків, привезенням дров селянам, вугілля… Не було в нього вільної хвилини. Коли приїжджав до Пустовійтівки, то одразу на другий день односельці шикувалися в чергу, щоб зустрітися з ним і поспілкуватися. Нікому не відмовляв.

Щодо кар'єрного зростання, то він усього досяг сам, сам «вибивався» в люди, починаючи зі школи, потім армія, технікум лісового господарства, інститут. За відповідальність за доручену справу і вольовий характер обійняв посаду керівника радгоспу, потім – району, за площею одного із найбільших в області, був представником Президента. Згодом його призначають на посаду знаного в області підприємства «Елеваторзернопром». Особливо проявив себе в Києві, працюючи керівником ДАК «Хліб України»,

Він – державник, де б не працював, завжди відстоював інтереси держави, за що заслужив повагу, визнання й авторитет. Шостий рік очолює ГО «Сумське земляцтво у м. Києві». Цю посаду вважає найважливішою у своєму житті, бо вона заснована на довірі людей. Земляки наші – особливі люди. Він це цінує. Разом з ним працює чудова самовіддана команда однодумців, професіоналів. Він підняв на гідний рівень ім'я полководця, державного діяча Петра Калнишевського. Іван Миколайович є гарантом патріотичного виховання молоді, збереження національної самобутності сумської землі.

Віктор Ткаченко, голова Спілки громадських організацій «Асоціація земляцьких організацій «Рада земляцтв областей та регіонів України», голова Товариства «Чернігівське земляцтво» у місті Києві:

– Це людина за своїм статусом не проста, а з іншого боку, людина – абсолютно доступна у відносинах зі своїми рідними, друзями, земляками. Одне слово, людина від землі. Іван Миколайович уміє дружити, надавати допомогу тим, кому вона потрібна, він гідний зустрічати на своєму життєвому шляху гарних людей.

Володимир Мордань, відмінник освіти України, поет, член Національної спілки письменників України:

Ромни і Липова Долина,
І чарівна Сула – ріка
Не забувають свого сина,
Не забувають Рішняка.
Та й він їх добре пам'ятає
На пагорбах печерських.
Він земляків-сумчан єднає
На символах братерських.
А символи – це жар калини
І Калнишевського ім'я.
Слов'янський профіль України,
Земляцтва здружена сім'я.

З вітальних телеграм і поздоровлень:

Григорій Омельяненко, земляк: Шановний Іване Миколайовичу! Ваш багаторічний досвід на різних ділянках господарської і державної роботи, високий професіоналізм, компетентність, вимогливість, обов'язковість, уміння працювати з людьми, високий інтелект та велика повага до людей, допомагають вам у вирішенні поставлених сьогодні нелегких завдань. Наразі він займається громадською діяльністю, очолює Сумське земляцтво. Цю нелегку, але почесну роботу виконує з любов'ю і шаною до своїх земляків. Відроджує добре ім'я останнього кошового Запорізької Січі Петра Калнишевського. Бажаю щиро від себе, від своєї родини щастя, добробуту, довгих років життя для процвітання нашої України і Сумщини.

Микола Полоз, земляк, композитор: Святий чоловік. Я безмежно вдячний йому і безмежно люблю. Я ніколи не забуду всього, що він для мене зробив. А допоміг випустити два музичні компакт-диски, які зараз шанувальники музичного мистецтва слухають у всьому світі: від Токіо до Тель-Авіва. Про його добрі й благородні справи знають далеко за межами нашої країни. Він людина, яка вже ввійшла в історію.

Володимир Савельєв, кінорежисер, сценарист, народний артист України, народний артист Абхазької АРСР, Заслужений діяч мистецтв Чувашської АРСР: Чудова людина. Чудова організація – Сумське земляцтво у місті Києві, яку він очолює. Вважаю, найкращим подарунком до його ювілею стане робота над фільмом про Петра Калнишевського. Мені вдалося знайти кошти. Я вже 10 років працюю над цією темою. Отже, кінострічка запускається у виробництво. Часто з ним спілкуюся. Він дуже любить свій край, віддає свої сили й натхнення.

Володимир Почеп, колега: Досить тривалий час працювали разом з Іваном Миколайовичем. Він завжди піклувався про людей, щемливо переживає за справу, яку йому довіряють. Був відповідальним, обіймаючи всі професійні сходинки кар'єрного зростання. Бажаю в ювілей міцного здоров'я, щастя.

Володимир Грабін, член Ради земляцтва: Хочеться подякувати йому за те, що очолює наше Сумське земляцтво. Чудова Людина!.

Петро Чубаров, керівник секції ветеранів Сумського земляцтва, ветеран війни: Я щасливий, що на моїй життєвій дорозі зустрівся Іван Миколайович Рішняк. Комунікабельний, душевний, відчувається його бойова кипуча енергія. Про нього дуже гарно відгукуються всі ветерани нашої секції.

Генрі Ягодкін, Заслужений художник України, професор Національної академії образотворчого мистецтва України, член Сумського земляцтва: Я відзначив би його послідовність у відстоюванні земляцьких принципів. І хочу зазначити, що він свідомо підходить до питання збереження етнографії, історичного минулого рідного краю. Він ставиться до історії щемно, уважно, дбайливо.

Григорій Колесник, друг, ветеран праці, колега: Чудова людина, розумний, серйозний, до друзів ставиться з повагою, грамотний керівник, знаючий фахівець. Легко, зі знанням справи, вирішував питання, пов'язані з виробничою діяльністю, за що і здобув повагу серед людей та був обраний народним депутатом України.

Віталій Демидко, земляк, депутат Конотопської міської ради, голова Сумської обласної організації «Народна партія»: З великим трепетом і повагою ставлюся до Івана Миколайовича, людини величезного життєвого досвіду. Він – державник, тому досвід і знання його є незамінимі. Чудовий сім'янин, підтримує творчих людей, знає історію. Бажаю здоров'я, ще багато років очолювати Сумське земляцтво у місті Києві, передавати свій неоцінений досвід молодому поколінню.

Григорій Романюк, член Ради земляцтва: Іван Миколайович – людина великої хліборобської душі. З ним легко працювати. Спостережливий, вихований, тактовний, уважний. З любов'ю ставиться до Сумщини. Відроджує добру пам'ять про Петра Калнишевського. Вболіває за долю держави. Людина надійна, людина слова, має багато друзів, і ми, земляки, його любимо.

Ірина РОДЧЕНКО,
член Національні спілки журналістів України,
виконавчий директор Сумського земляцтва

! МОСКОВСЬКІ ПАРАДОКСИ

ЩО СВЯТКУВАТИ РОСІЇ?

Сергій БОРЩЕВСЬКИЙ,
письменник

Щойно Росія вдванадцяте відсвяткувала т.зв. День народної єдності. Апофеозом урочистостей мало стати відкриття пам'ятника київському князю Володимиру, хоча більш логічною з огляду на історію видавалася б скульптурна група: будь-який московський зверхник, стоячи навколішках, отримує ярлик на правління з рук теж будь-якого хана Золотої Орди. Батия, Берке – байдуже, бо ритуал цей тривав не одне століття.

Однак справжнім символом цьогорічних святкувань стали поширені через Інтернет фотографії плакатів, пожбурених після урочистостей проплаченими мітингарями до сміттєвих баків. Повторилася ситуація 9 травня, коли на смітниках опинилися фотографії начебто батьків та дідів, які загинули на війні. Пригадую, навіть народжений в 1952 Путін вийшов тоді в народ з портретом начебто загиблого за кілька років перед тим тата.

Треба сказати, і коли ще тільки виникла ініціатива відзначати День народної єдності (2004), і в перші роки потому, свято це ще не набуло широкого розмаху, бо фальш (тоді в Росії це ще було можливо) знаходилися й опоненти. Головним їхнім аргументом було те, що сама подія – «визволення Москви від польських інтервентів» – відбулася дуже давно, у …1612 році.

Але московській владі День народної єдності був потрібен як повітря. По-перше, на тлі загрозливих «кольорових» революцій в колишніх колоніях (Грузія, Киргизстан, а надто Україна). По-друге, треба ж було якимось близьким днем календаря замінити 7 листопада. По-третє, дуже вже хотілося дошкулити Польщі та особисто її президентові Александру Кваснєвському, які однозначно підтримали українську демократію.

Втім, тут у кремлівських чекістів вийшла неув'язка, на яку, здається, досі ніхто не звернув уваги. Річ у тому, що цей день – 4 листопада – можуть відзначати як свято і в Росії, і в Польщі. В Росії ця дата пов'язується з 1612 роком, але ж через 48 років, у 1660, також 4 листопада, московське військо під началом Василя Шереметьєва капітулювало перед польським під Чудновим на Житомирщині. Ну, хіба це не привід для салюту у Варшаві?

Відтак, пропонував би кремлівським владцям запасний варіант. Чому б у Росії на державному рівні не відзначати як День народної єдності не 4, а 3 листопада? Саме цього дня в 1969 році на Сяському целюлозно-паперовому комбінаті відбувся – вперше в СРСР! – пуск виробництва туалетного паперу.

Ні-ні, я не знущаюсь і зовсім не хочу підкреслити відставання СРСР від США та Британії, де промислове виробництво туалетного паперу було налагоджене ще в XIX столітті, не кажучи вже про середньовічний Китай. На цю думку мене наштовхнула геніальна метафора видатного українського сценографа Данила Даниловича Лідера, який за допомогою рулонів туалетного паперу увиразнив занепад містечка Гюллена у виставі «Візит старої дами».

* * *

НА ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ВОЛОДИМИРУ В МОСКВІ

Стоятиме київський князь
у Москві шовіністам назло,
Хоч в мінських угодах, між іншим,
ні слова про це не було.

* * *

"Адмірал Кузнєцов" не пихтить, не смердить,
Бо взяли вже його на буксир.
Він до Сирії пре, залізяччя старе:
Захищатиме там "русскій мір".

МИ СТАЛИ ВОЛІ НА СТОРОЖІ

ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО

КНИГА П'ЯТА

«І спом'янеш про них, український народе! Вони своєю героїчною смертю уславили Твоє ім'я, стали твоїм святая святих і ореолом слави увінчали Твою святу боротьбу за твоє світле майбутнє»

Із зверненням Крайового Проводу ОУН «Поділля».

Автори книги, вже п'ятої, Нестор Мизак та Василь Горбатюк «За тебе, свята Україно» досліджують визвольну боротьбу українського народу на території колишньої Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області впродовж XX століття. Щоб чіткіше та краще уявити ці події, глибше збагнути їх причини, автори пов'язали матеріал із традиціями визвольних змагань краян у 1917–1920 рр., розкрили чорні сторінки більшовицького геноциду проти подолян, як і проти всіх українців у 30-х рр. міжвоєнного періоду.

В оформленні книги використано роботи повстанського графіка Ніла Хасевича.

Дана книга присвячена 15-ій річниці проголошення Акта незалежності України та 115-ій річниці від дня народження Євгена Коновальця – Командира Осадного Корпусу Січових Стрільців в Армії УНР, команданта підпільної армії України УВО, творця ОУН. У даному виданні описуються події 1917–1921 рр. *«Ми виступили на арену історії тоді, коли весь світ не знав, що таке Україна. (...) Єдиною боротьбою, упертою і безкомпромісною, ми показали світові, що Україна є, що її народ живе і бореться за своє право, за свою свободу й державну незалежність.»* (Симон Петлюра – Голова Директорії, Головний Отаман УНР, 2 грудня 1919 року.)

4 березня 1917 року за почином Товариства Українських Поступовців та інших організацій постала Центральна Рада. Її головою було обрано Михайла Грушевського, який повернувся із заслання. Він першим сміливо заявив, що є вільний український народ, який будує свою долю в нових умовах свободи. Але більшовицька Росія почала проти України неоголошену війну. А в квітні 1918 р. розпущено Центральну Раду і до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський. Тодішні керманичі не були одностайними у своїх рішеннях, і це працювало не на користь України. 20–22 березня в Кам'янці відбувся з'їзд під головуванням Михайла Грушевського. Були серйозні плани і знову нездійсненні, бо під натиском польських агресорів, перейшовши річку Збруч, на територію Поділля вступила Українська Галицька Армія. Пізніше доля галичан на Поділлі видалась трагічною. В районі Городок-Ярмолинці-Нова Ушиця-Копайгород-Вапнярка-Ямпіль вони опинилися в «чотирикутнику смерті», зазнавши великих втрат у боях та від тифу. Іван Огієнко у своїх спогадах пізніше напише, що «хто бачив або пережив урочисте і величне свято 1 травня 1920 р. в Кам'янці-Подільському, той не забуде його, як найкращу казку молодості, – ціле своє життя. (...) Свято найбільших надій довгоочікуваного Відродження розп'ятої України. Свято надій навіть для тих, хто мало вірив у щирість тодішніх польсько – українських стосунків». «Дихалось легко й молодо, – продовжує спогад Іван Огієнко, – втрачена Батьківщина знову з нами. Кінець нелюдському поневірянню!» Та не так сталося, як гадалося. Зміни не забарились. Ціною українського союзника поляки підписали перемир'я з Росією. Українська армія після двох років відчайдушних змагань, поклавши на вівтар України численні жертви, була розбита, а її рештки поляки підступно роззброїли та інтернували. Та українська нація народжувала новітніх борців, готових на життя і смерть продовжувати визвольні традиції батьків.

Дальше автори книги описують найважчі, трагічні випробування в Другому зимовому поході, що випали на Волинську групу генерал-хорунжого армії УНР Юрія Тютюнника. Страшними були події під Базаром. А діяч ОУН та поет Олег Ольжич на смерть героїв Базару у поемі «Незнаному воякові» писав:

«О націє, що над добро і над зло,
Над долю і ласку, і кару,
Поставила тих, що їх сотні лягло
У дні незабутні Базару».

У 1941 році, через 20 років після розстрілу синів України, за відзначення річниці сумної дати у Базарі, гітлерівці засудили, а потім стратили понад 700 членів ОУН та їхніх симпатиків. Кривавий Базар став однаково ненависницьким і московсько-більшовицьким і німецько-фашистськими окупантами. Автори наводять реєстр патріотів Поділля, учасників Другого зимового походу Армії УНР, розстріляних московсько-більшовицькими і німецько-фашистськими окупантами. Вони також подають реєстр бійців Армії УНР, розстріляних московсько-більшовицькими окупантами під містом Базар 22–23 листопада 1921 року.

Вічна Пам'ять і Слава Героям Базару, які полягли за УНР.

Нестор Мизак та Василь Горбатюк описують події тих років в усіх районах Хмельниччини. Повсюдно свято зберігались традиції національно-визвольної боротьби українців за свою державу. Тодішня советська влада не в силі була знищити прояви непокори повністю. Тоді Кремль застосовує свій останній аргумент: організовує для українського народу штучний голод 1933 р., де вимирає українське село. Та ніщо не могло зупинити народ – ні голод – геноцид, ні різні тортури. А ще більше почали поставати групи нескорених. У новітніх умовах 1941–1954 рр. Поділля злилось з визвольним рухом ОУН і УПА, і брало активну участь у боротьбі за незалежність України.

У книзі описуються жахіття Голодомору – лютої кари голодом – страшної історичної національної катастрофи. Дехто ще й сьогодні заявляє, що голод 1932–1933 рр. був через неурожай. Та в архівах на сьогоднішній день відкрито багато справ, які стверджують, що це був штучно створений голод. Всі документи мають під собою тверде підґрунтя – це підлі дії московських катів – нелюдів, очолюваних Йосифом Сталіним. У хліборобів навмисно, до останньої зернини, забирали зерно, все, що було їстивне. Люди були приречені на голодну смерть: пухли від голоду, їли собак, а коли їх не було, варили шкіру з черевиків, чобіт. Що є страшніше?!

Смерть безжально косила людей.

У книзі є багато фактів про те, як виживали на Хмельниччині, як знущались над людьми, які вже й так не мали надії на виживання.

Описано Гнатовецьку голгофу. Коли приїжджали за людьми вночі, підводою. Не відали, куди їх везуть, та твердо знали, що вороття вже не буде ніколи. Невинних жертв московсько-більшовицького терору не перелічити.

Описано в книзі і хутір смерті неподалік від Кам'янця-Подільського. Там проводили масштабні розстріли, запускаючи на всю потужність двигуни машин. Всіх, кого розстріляли в такому «гаражі», закопували там же, пересипаючи тіла пластами землі. А коли вся площа була зайнята трупами, то їх почали закопувати у дворі колишнього хутора між рядами дерев. Ями викопували енкаведисти, в кожну з них скидали по 2–3 трупи. Таких смуг на даному хуторі було чотири. В інших місцях в ями заривали по 15–20 убитих. Потім ями вирівнювали з землею, щоб замести сліди. За підрахунками там було зарито приблизно 3 тисячі тіл. Розстріли проводили під командуванням Львовкіна. Двох сторожів, які закопували трупи і знали багато таємниць, розстріляли. На цьому ж хуторі Загальського незвичайною потім була земля. Вона довго дивувала людей своїм неприроднім кольором і особливою родючістю. Такі звірства над подільськими, невинно закатованими селянами, чинили московські імперіалісти!

Багато матеріалів зібрано і описано і про Старокостянтинів, Ярмолинці, інші центри Хмельниччини, які прославились патріотами своєї Батьківщини. То були справжні сини й дочки України по духу і крові, які життя своє віддавали за рідну Землю. Вони і полягли на полі слави у боротьбі з ворогом

Описано і про опір сталінізму (1944–1946 рр.) Багато матеріалів зібрано за темою «На хресних шляхах Поділля (1947–1950 рр.)», «Мета наших визвольних змагань – повне унезалежнення від Москви, через побудову Суверенної Соборної Української Держави» – говорив Бандера.

Наступний розділ – останній акт збройної боротьби ОУН і УПА на рідних землях, охоплює події 1951–1953 рр. Люди вірили, що їхня боротьба не даремна. Вони твердо знали, що прийде час і знову повстануть нові борці за волю України і так буде, аж поки Україна стане самостійною. Коли одного з борців за волю «Клима» викликали на допит і запитали – де краще йому: на «чердаке», чи в камері. Він відвів поглядом вікно в гратах і сказав, що це приміщення краще, ніж криївка, але незрівнянно гірше, ніж свобода. «Клима» – Михайла Ярчука і Володимира Гнибіду – «Неплюя» стратили 2 грудня 1952 р. А скільком борцям за волю України було винесено «чорні» вироки, висунуто обвинувальні висновки за «статтями» і засуджено до розстрілу! Багато вироків виконано 14 листопада 1952 р. в місті Проскурові: Хомі Мартюку пс. «Алкід», Іванові Ліщинському. Пс. «Береза», Іванові Ковалевичу, пс. «Мирон», Михайло Пирогові, пс. «Сокіл» і багатьом іншим славним патріотам.

Наші воїни на сході України, де йде боротьба з окупантом Росії, мають з кого брати приклад. Вони так само сміливо борються за честь, гідність і славу України, захищають нас від озвірілого російського ворога – нападника. Землю свою ми вбережемо. А найманців знахабнілого Путіна знає вже весь світ. І кари йому не оминути.

Україна – понад усе!

Слава Україні! Героям слава!

М. КИСИЛЬОВА

ПОГЛЯД

ЗЕЛЕНА ЕНЕРГЕТИКА – ПРОТИ ОЛІГАРХІВ

Відомо, що попередня Енергетична стратегія до 2030 року (ухвалена в 2006 р.) передбачала частку відновлюваних джерел лише 0,5 відсотка, тобто, в 40 разів нижче, ніж діюча норма для країн Європейського Союзу. Настільки низькі темпи розвитку «зеленої» заклали на догоду традиційній енергетиці. Після гострих дискусій в 2008 році в Україні таки впровадили «зелений» тариф з метою забезпечення повернення вкладених інвестицій щонайменше протягом семи років. Суттєвий внесок тоді зробили вчені Інституту відновлюваної енергетики НАН України: вони наполягали, що частка однієї лише вітроенергетики у загальному обсязі виробництва електроенергії повинна бути доведена як мінімум до 35–40 відсотків. А чи готове Міненерго в досяжному майбутньому на такий стрибок? Поки що нема відповіді на це питання.

Дані Біоенергетичної асоціації України.

Найпотужнішими виробниками «зеленої» електроенергії стали 7 країн, сумарні потужності яких складають 71,5 відсотка світових (470 ГВт, без врахування гідроенергії): Китай, США, Німеччина, Італія, Іспанія, Японія, Індія.

Закінчення. Початок на 10-й стор.

Нині в США вже існує три міста, які повністю перейшли на відновлювану енергетику (Аспен, Бурлінгтон, Вермонт).

Серед інших міст світу: Ванкувер (Канада): у 2015 року були прийняті зобов'язання щодо переходу міста на 100 відсотків з ВДЕ; Франкфурт (Німеччина): декарбонізація міста за рахунок ВДЕ та альтернативного автомобільного палива до 2050 р.; Копенгаген (Данія): 100 відсотків електроенергії та тепла з ВДЕ до 2030 р. та 100 – в усіх секторах до 2050 р.; Мюнхен (Німеччина): 100 відсотків електроенергії з ВДЕ для домовласників до 2015 р. та для всіх споживачів до 2025 р.; Мальмо (Швеція): 100 відсотків електроенергії з ВДВ до 2020 р.; Сідней (Австралія): 100 відсотків електроенергії, тепла та холоду з ВДЕ до 2030 р.

Експерти Біоенергетичної асоціації України проаналізували енергетичні стратегії Євросоюзу в цілому, окремих країн ЄС та світу, а також України. Особливу увагу приділено країнам, які мають мету досягти понад 50 відсотків ВДЕ у забезпеченні кінцевого енергоспоживання до 2050 року – для досягнення цілей необхідно ще й суттєво скорочувати загальне споживання первинної енергії за рахунок широкого впровадження енергоефективних технологій.

Наталка ПРУДКА

Видавець Конгрес Українських Націоналістів

Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь, головний редактор – Марія Базелюк.

Редакційна колегія Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І. Філія ГУ по м.Києву та Київській обл. № 10026/0195.
АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669
ЕДРПОУ 2305606776
№26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.

Газету видрукувано у ТОВ "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 10 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9